

Vadlīnijas tiesas nolēmumu rakstīšanai krimināllietās pirmās un apelācijas instances tiesām

Satura rādītājs

I. Nolēmuma rakstīšanas vispārīgie ieteikumi	4
Tiesas nolēmuma noformēšanas tehniskie ieteikumi	4
II. Sprieduma ievaddaļas veidošana	5
III. Attaisnojošs spriedums	7
3.1. Attaisnojoša sprieduma aprakstošā daļa	7
3.2. Attaisnojoša sprieduma motīvu daļa	7
3.3. Attaisnojoša sprieduma rezolutīvā daļa	9
3.4. Senāta atziņas par attaisnojoša sprieduma veidošanu	10
IV. Notiesājošs spriedums	10
4.1. Notiesājoša sprieduma aprakstošā daļa	10
4.2. Notiesājoša sprieduma motīvu daļa	12
4.3. Notiesājoša sprieduma rezolutīvā daļa	14
4.4. Senāta atziņas par notiesājoša sprieduma veidošanu	16
V. Attaisnojoša un notiesājoša sprieduma rezolutīvās daļas kopīgie jautājumi	17
VI. Nolēmuma argumentācijas veidošana	18
6.1. Vispārīgas Senāta atziņas par nolēmuma pamatošanu	18
6.2. Ieteikumi tiesību normu izmantošanai nolēmuma argumentācijā	20
6.3. Senāta atziņas par tiesību normu piemērojamības vērtēšanu	21
6.4. Ieteikumi argumentēšanai ar judikatūras atziņu	21
6.5. Senāta atziņas par judikatūras izmantošanu nolēmuma argumentācijā	23
6.6. Ieteikumi argumentēšanai ar tiesību doktrīnas atziņu	23
6.7. Senāta atziņas par tiesību doktrīnas izmantošanu nolēmuma argumentācijā	24
VII. Apelācijas instances tiesas nolēmuma rakstīšana	24
7.1. Senāta atziņas par apelācijas instances tiesas nolēmuma veidošanu	24
7.2. Papildu ieteikumi apelācijas instances tiesas nolēmuma veidošanai	26

Ievads

Īstenojot Tieslietu padomes izveidotās darba grupas uzdevumu tiesu efektivitātes stiprināšanai, Augstākās tiesas Judikatūras un zinātniski analītiskā nodaļa krimināllietās pirmās un apelācijas instances tiesām ir izstrādājusi vadlīnijas tiesas nolēmumu rakstīšanai, ar kuriem lieta tiek izskatīta pēc būtības.

Šo vadlīniju mērķis ir sniegt ieteikumus: 1) metodoloģiskai un strukturētai pieejai nolēmuma formas izveidei; 2) pārskatāmai un viegli uztveramai nolēmuma satura rakstīšanai. Tādā veidā vadlīnijas ir vērstas uz tiesas darba efektīvizēšanu un taisnīga procesa nodrošināšanu kopumā.

Projekta ietvaros par tiesas nolēmumu rakstīšanas pieredzi krimināllietās tika intervēti deviņi pirmās un apelācijas instances tiesas tiesneši, kā arī tiesām tika lūgts atlasīt un iesūtīt tiesas nolēmumu rakstīšanas labos un kritizējamos piemērus. Visu trīs instanču tiesas kopumā iesūtīja 61 labās prakses nolēmumu piemērus un 68 kritizējamus nolēmumu piemērus. Daļai no iesūtītajiem piemēriem tiesas pievienoja komentārus, skaidrojot, kas tieši konkrētajos nolēmumos atzīstams par labu un atbalstāmu praksi, bet kas būtu vērtējams kritiski. Vadlīniju projekta tapšanā atbalstu snieguši arī Senāta Krimināllietu departamenta senatori un padomnieki.

Vispārīnnot tiesu sniegtos komentārus, konstatējami šādi nolēmumu vērtēšanai izmantotie kritēriji, kas vienlaikus var kalpot par kvalitatīva nolēmuma sastādīšanas vadmotīviem:

- 1) sprieduma atbilstība Kriminālprocesa likumā sprieduma formai un saturam noteiktajām prasībām, tai skaitā arī sprieduma sastāvdaļu – ievaddaļas, aprakstošās daļas, motīvu daļas un rezolutīvās daļas – uzskatāma nošķiršana;
- 2) pārskatāms spriedums, teksta strukturēšanai izmantojot punktus un apakšpunktus (numerāciju kvadrātiekvās);
- 3) gramatiski pareiza, saprotama un viegli uztverama valoda, bez liekvārdības un pārrakstīšanās kļūdām;
- 4) secīgs un pienācīgs pierādījumu izvērtējums, saprātīgs pierādījumu izklāsta (apraksta) un to analīzes samērs (nevajadzīgi plašs un detalizēts pierādījumu, it īpaši liecinieku liecību atreferējums, iekļaujot arī tādas ziņas, kas neattiecas uz pierādīšanas priekšmetu un kurām nav izšķirošas nozīmes lietas izspriešanā, tikai nevajadzīgi palielina sprieduma apjomu un apgrūtina teksta uztveri);
- 5) tikai lietas izspriešanai nepieciešamu ziņu iekļaušana spriedumā (piemēram, par apsūdzētā personību tiek norādītas tikai tās ziņas, kas ir attiecināmas uz lietu un ietekmē secinājumus par viņam nosakāmo sodu);
- 6) pienācīga judikatūras atziņu izmantošana (t.i., tāda, kurā atklāts, kāda ir šīs judikatūras atziņas nozīme konkrētās lietas izspriešanā, judikatūras atziņu citēšana nevar aizstāt lietas apstākļu analīzi), kā arī konsekventa un vienveidīga atsauču noformēšana;
- 7) pārdomāta atsaukšanās uz procesuālajām tiesību normām (Kriminālprocesa likuma pantu citēšana nevar kļūt pašmērķīga, kā arī tā nevar aizstāt tiesas apsvērumu norādīšanu nolēmumā);
- 8) motivēts lēmums par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem (piemēram, argumentēts, kāpēc lietiskie pierādījumi lietā ir iznīcināmi. Tikai norāde uz attiecīgo Kriminālprocesa likuma pantu nevar tikt uzskatīta par pienācīgu pamatojumu tam, kāpēc lietā izvēlēts tieši tāds galīgās rīcības veids ar lietiskajiem pierādījumiem).

Balstoties uz visu trīs instanču tiesu iesūtītajiem nolēmumu piemēriem, sniegtajiem komentāriem, intervijās izteiktajām tiesnešu atziņām, kā arī izmantojot tiesību zinātnes atziņas un ievērojot Tieslietu padomes darba grupas izvirzīto mērķi – lakonisku un saprotamu nolēmumu sastādīšanas sekmēšana – ir formulēti ieteikumi nolēmumu rakstīšanai un norādīti labās prakses piemēri. Līdzās tiem vadlīnijās ir iekļautas Senāta atziņas par sprieduma formu, saturu un pamatojumu. Vadlīniju izkārtojums piesaistīts Kriminālprocesa likuma 523.–529. un 564. pantam, iekļaujot Senāta atziņas un sniedzot ieteikumus nolēmumu rakstīšanai.

I. Nolēmuma rakstīšanas vispārīgie ieteikumi

523. pants. Sprieduma rakstīšana

(1) Pēc šā likuma 514. pantā minēto jautājumu izlemšanas tiesa raksta spriedumu, kas sastāv no ievaddaļas, aprakstošās daļas, motīvu daļas un rezolutīvās daļas. Spriedumu raksta valsts valodā.
[..]

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.03.2017. un 20.06.2018. likumu, kas stājas spēkā 01.09.2018.)

Tiesas nolēmuma noformēšanas tehniskie ieteikumi

1. Uz tiesas nolēmumu kā dokumentu attiecas Dokumentu juridiskā spēka likums un Ministru kabineta 2018. gada 7. septembra noteikumi Nr. 558 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība”, ciktāl Kriminālprocesa likums nenosaka citādi.
2. Nolēmums ir rakstāms skaidrā, nepārprotamā un literāri pareizā latviešu valodā.¹
3. Nolēmumu noformē datorsalikumā uz A4 formāta lapām un saglabā vienā datnē *Microsoft Word* formātā.
4. Teksta un virsrakstu noformējumā izmanto burtveidolu „Times New Roman”, burtveidola lielumu „12”, rindstarpas lielumu „1,15”.
5. Sprieduma rindkopas atdala ar rindkopas pirmās rindas atkāpi no kreisās malas „1,27 cm”. Rindkopu tekstu izlīdzina gar abām malām.
6. Nolēmumu raksta, atstājot šādas malas: kreiso – 3 cm; labo – 3 cm; augšējo – 2 cm; apakšējo – 2 cm.
7. Lai nodrošinātu parakstu pareizu novietojumu lapā, sprieduma apakšējo malu var samazināt līdz 0,5 cm.
8. Nolēmuma lapas numurē ar arābu cipariem, norādot lapas kārtas numuru un dokumenta kopējo lapu skaitu. Lapu numerāciju norāda lapas apakšā centrā, izmantojot burtveidola lielumu „10”.
9. Pasvītrojumu sprieduma tekstā neizmanto. Treknrakstu un slīprakstu sprieduma tekstā bez īpašas vajadzības neizmanto.
10. Treknrakstā raksta tiesas nosaukumu, dokumenta veida nosaukumu – „Spriedums” vai „Lēmums”, nolēmuma sadaļu nosaukumus – „Aprakstošā daļa”, „Motīvu daļa”, „Rezolutīvā daļa” un vārdu „nosprieda” vai „nolēma”.
11. Nolēmuma aprakstošo un motīvu daļu strukturē, numurējot ar punktiem kvadrātiekvās. Numerāciju veido ne vairāk kā līdz trešajai pakāpei. Otrās un trešās pakāpes numerāciju konkrētam punktam veido tad, ja ir divi vai vairāki apakšpunkti. Starp pirmās pakāpes sprieduma punktiem liek atstarpī vienas rindas platumā.

¹ Valsts valodas likums arī nosaka, ka lietvedības dokumentācijā lietojama vienota terminoloģija un ievērojamas spēkā esošās literārās valodas normas. Terminu veidošanu un lietošanu nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Līdz ar to kā palīgīdzeklis tiesas nolēmumu rakstīšanā var tikt izmantoti šīs komisijas lēmumi. Savukārt latviešu literārās valodas normu kodificēšana ir uzticēta Valsts valodas centram. Personvārdu rakstības normas ir ietvertas Ministru kabineta 2004. gada 2. marta noteikumos Nr. 114 „Noteikumi par personvārdu rakstību un lietošanu latviešu valodā, kā arī to identifikāciju”. Kā palīgīdzekli ieteicams izmantot arī [rokasgrāmatu „Latviešu valoda tiesu nolēmumos”](#).

12. Lai uzskatāmi nošķirtu dažādus tematus, kā arī lai samazinātu numerācijas pakāpes, aprakstošās daļas un motīvu daļas iekšējai strukturēšanai atkarībā no lietas apstākļiem var izmantot tematiskus apakšvirsrakstus. Apakšvirsraksti var būt noderīgi, ja, piemēram, krimināllietā apsūdzība celta par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, pēc vairākiem Krimināllikuma pantiem, pret vairākām personām, kuru veiktās darbības no sprieduma uztveramības viedokļa lietderīgāk analizēt nošķirti. Apakšvirsrakstus raksta slīprakstā atsevišķā rindiņā lapas kreisajā pusē. Tematiska apakšvirsraksta vietā vai kopā ar to var lietot arī romiešu ciparus.
13. Informāciju, kas atklāj personas datus, nolēmumā norāda tādā mērā, kādā tas nepieciešams lietas izskatīšanai.
14. Ja zvērināts advokāts, zvērināts notārs, zvērināts tiesu izpildītājs vai maksātnespējas procesa administrators tiesas procesā piedalās, pildot amata pienākumus, tad, vismaz pirmoreiz norādot šo personu, pievienojama norāde par tās amatu.
15. Nolēmumā nodrošina aprakstošās daļas un motīvu daļas savstarpējo atbilstību un stilistisko viendabību. Pēc iespējas izvairās no teksta atkārtotības sprieduma dažādās daļās, tā vietā, piemēram, izmantojot iekšējās atsauces uz nolēmuma iepriekšējiem punktiem.
16. Lai atvieglotu teksta uztveri, garus tiesību aktu vai iestāžu nosaukumus var saīsināt, pirmajā lietošanās reizē to attiecīgi atrunājot. Saīsinājumus nav ieteicams veidot no vārdu pirmajiem burtiem. Tā vietā ieteicams izvēlēties konkrēto tiesību aktu vai iestādi raksturojošu vārdu. Saīsinājumu neveido Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma nosaukumam un procesa dalībnieku procesuālajam statusam (piemēram, neveido atrunātu saīsinājumu apsūdzētajam). Saīsinājumus ar lielo sākumburtu neveido vārdiem „lēmums”, „noteikumi”, „likums” u. tml.

II. Sprieduma ievaddaļas veidošana

524. pants. Sprieduma ievaddaļa

Sprieduma ievaddaļā norāda:

- 1) ka spriedums taisīts valsts vārdā;
  - 2) sprieduma pasludināšanas datumu;
  - 3) tās tiesas nosaukumu, kura taisījusi spriedumu;
  - 4) tiesas sastāvu;
  - 5) prokuroru, aizstāvi;
  - 6) apsūdzēto identificējošos datus;
  - 7) Krimināllikuma pantu, tā daļu un punktu, pēc kura persona apsūdzēta.
- (Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.10.2021. likumu, kas stājas spēkā 02.11.2021.)*

17. Lapas augšējā labajā stūrī virs ģerboņa norāda šādu informāciju: lietas statusu, ja ir izņēmumi no atklātuma principa (slēgts/daļēji slēgts lietas statuss, nolēmums satur neizpaužamu informāciju); lietas numuru un arhīva numuru.
18. Ievaddaļā lapas vidū zem Latvijas valsts lielā ģerboņa treknrakstā raksta tiesas nosaukumu. Zem tā lapas vidū treknrakstā ar lielajiem burtiem raksta dokumenta veida nosaukumu – SPRIEDUMS. Nākamajā rindiņā lapas vidū norāda, ka spriedums taisīts Latvijas Republikas vārdā.
19. Nākamajā rindiņā lapas vidū raksta sprieduma pasludināšanas vietu un datumu.

Pilnā sprieduma tekstā norāda saīsinātā sprieduma pasludināšanas datumu.
Sprieduma beigās atstāj norādi par to, kurā datumā būs pieejams pilnais spriedums.

Piemērs

Slēgtas lietas statuss
Lieta Nr. [lietas Nr.]
[arhīva Nr.]

Rīgas pilsētas tiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 20XX. gada XX. martā

20. Zem datuma lapas kreisajā malā raksta tiesas sastāvu, norādot tiesneša vārdu un uzvārdu.
21. Kā nākamās norāda prokuroru un aizstāvi, rakstot viņu vārdu un uzvārdu.
22. Nākamajā rindiņā norāda apsūdzēto identificējošus datus – apsūdzētā vārdu, uzvārdu un personas kodu. Nav ieteicams norādīt vēl citu papildu informāciju (piemēram, dzīvesvietu vai darba vietu), jo tādējādi trešajām personām tiktu nevajadzīgi izpausti apsūdzētās personas dati.
23. Pēc apsūdzētā norāda Krimināllikuma pantu, tā daļu vai punktu, pēc kura persona apsūdzēta. (Tiesu informatīvajā sistēmā tas tiks norādīts kā statistikas uzskaites pants.)

Piemēri

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis [Vārds Uzvārds],
 piedaloties prokuroram [Vārds Uzvārds] un zvērinātam advokātam [Vārds Uzvārds],
 atklātā/slēgtā tiesas sēdē iztiesāja krimināllietu, kurā [Vārds Uzvārds], personas kods [personas
 kods], apsūdzēts pēc Krimināllikuma 218. panta otrās daļas.

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese [Vārds Uzvārds],
 piedaloties prokuroram [Vārds Uzvārds] un zvērinātam advokātam [Vārds Uzvārds],
 rakstveida procesā iztiesāja krimināllietu, kurā [Vārds Uzvārds], personas kods [personas kods],
 apsūdzēts pēc Krimināllikuma 218. panta otrās daļas.

Alternatīvais piemērs

Tiesas sastāvs: tiesnesis [Vārds Uzvārds]
Prokurors: [Vārds Uzvārds]
Aizstāvis: zvērināts advokāts [Vārds Uzvārds]
Apsūdzētais: [Vārds Uzvārds], personas kods [personas kods]
Apsūdzība: pēc Krimināllikuma 218. panta otrās daļas

III. Attaisnojošs spriedums

3.1. Attaisnojoša sprieduma aprakstošā daļa

525. pants. Attaisnojoša sprieduma aprakstošā daļa un motīvu daļa

(1) Attaisnojoša sprieduma aprakstošajā daļā norāda apsūdzības būtību.

[..]

24. Attaisnojoša sprieduma aprakstošajā daļā norāda tikai apsūdzības būtību. Tātad nav nepieciešams burtiski, detalizēti un pilnībā atreferēt apsūdzības tekstu. Apsūdzības būtības izklāstā ietver katra inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus, kas nosaka juridisko kvalifikāciju.

3.2. Attaisnojoša sprieduma motīvu daļa

525. pants. Attaisnojoša sprieduma aprakstošā daļa un motīvu daļa

[..]

(2) Attaisnojoša sprieduma motīvu daļā norāda:

1) tiesas noskaidrotos notikuma apstākļus;

2) apsūdzētā attaisnošanas pamatu un pierādījumus, kas to apstiprina;

3) motīvus, kāpēc tiesa noraida pierādījumus, ar kuriem pamatota apsūdzība.

25. Attaisnojoša sprieduma motīvu daļas sākumā norāda tiesas noskaidrotos notikuma apstākļus vai uzskaita tos apsūdzībā norādītos notikuma apstākļus, kas nav apstiprinājušies ar pierādījumiem. Izvēli norādīt noskaidrotos notikuma apstākļus vai apsūdzībā norādītos apstākļus, kas nav apstiprinājušies ar pierādījumiem, noteic izklāstāmo apstākļu apjoms. Izklāstu veido tā, lai nepārprotami būtu redzams, kāds apstākļu kopums ir atzīts par pierādītu.

26. Pēc noskaidroto notikuma apstākļu izklāsta tiesa sniedz pierādījumu vērtējumu, izklāstot un vērtējot pierādījumus, kas pamato tiesas atzinumu par konstatētajiem notikuma apstākļiem, un motivējot, kāpēc tā ir noraidījusi (apelācijas instances tiesas gadījumā arī atšķirīgi novērtējusi) pierādījumus, ar kuriem pamatota apsūdzība. Pierādījumu satura izklāstā ietver tikai tos apstākļus, kas pamato atzinumu. Noraidīto pierādījumu satura izklāstā ietver apstākļus, kas attiecināmi uz izskatīšanas priekšmetu un ir izmantoti apsūdzības pamatošanā.

27. Pēc pierādījumu izklāsta un vērtējuma tiesa sniedz konstatēto notikuma apstākļu juridisko vērtējumu, izdarot motivētu atzinumu par to, vai konstatētajā nodarījumā ir vai nav inkriminētā noziedzīgā nodarījuma vai cita noziedzīgā nodarījuma sastāvs, kā arī norāda un argumentē konstatēto attaisnošanas pamatu, tai skaitā konkrēti norādot, kurš no Kriminālprocesa likuma 519. pantā noteiktajiem pamatiem ir piemērots konkrētajā lietā.

28. Argumentācijas skaidrības dēļ attaisnošanas pamatojumu ieteicams skatīt juridiskā siloģisma kontekstā, respektīvi, atkarībā no tā, vai attaisnošanas pamats ir saistīts ar lietas faktisko sastāvu (piemēram, apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā nav pierādīta) vai tiesisko sastāvu (nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva), attiecīgi lielāka uzmanība pievēršama pierādījumu vērtēšanai vai nodarījuma juridiskai kvalifikācijai.

29. Ja tiesa atzīst par pierādītiem apsūdzībā norādītā nodarījuma faktiskos apstākļus, bet konstatē, ka nodarījumā juridisku iemeslu dēļ nav noziedzīga nodarījuma sastāva, tā pamato, kāpēc apsūdzībā norādītā juridiskā kvalifikācija ir bijusi nepareiza. Šādā gadījumā nolēmumā norāda, kāda konkrēta inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīme nav apstiprinājusies, proti, norāda elementus, kas raksturo minēto pazīmi, un pamato, kādēļ tā netiek konstatēta izskatāmajā lietā.

Piemēri

Variants A (ja izvēlas norādīt noskaidrotos notikuma apstākļus)

Tiesa atzīst par pierādītu, ka... [par pierādītiem atzīto faktisko apstākļu izklāsts].

No notikuma vietas [adrese] apskates protokola izriet, ka... [izklāstīti apstākļi, kas attiecināmi uz dedzināšanas faktu, un citi apstākļi, kas varētu būt pamats atzinumam par dedzināšanas mehānismu, laiku un vainojamo personu, u. c. apstākļi, kuriem ir nozīme apsūdzības pamatojuma izlemšanā].

Ekspertizē [ekspertīzes nosaukums] konstatēts, ka... [izklāstāmas ziņas par konstatēto aizdegšanās vietu, cēloni, laiku, aizdegšanās avota lokāciju vai citi apstākļi, kuriem ir nozīme apsūdzības pamatojuma izlemšanā].

Lieciniece [C. C.] liecināja, ka liesmu atspulgā pamanījusi apsūdzētajam līdzīgu cilvēku skrienam no kūts uz māju un tad garām, domā, ka tas bija [A. A.], jo viņas ieskatā cits tas nevarēja būt.

Liecinieks [Vārds Uzvārds] liecināja, ka, ierodoties notikuma vietā, sastapa tur apsūdzēto [A. A.] un liecinieci [Vārds Uzvārds], citas personas notikuma vietā ieradās vēlāk.

Lieciniece [Vārds Uzvārds] liecināja, ka strādāja dārzā, kad izdzirda kliedzienu, un, izejot no mājas, redzēja apsūdzēto aizskrienam no dūmojošas mājas.

[Citi pierādījumi...]

Tiesa, pamatojoties uz izklāstītajiem pierādījumiem, atzīst par pierādītu, ka [laiks, adrese] notika ugunsgrēks un māja tika aizdedzināta ļaunprātīgi. No notikuma vietas apskates protokola konstatējams, ka pie mājas tika atrasta pudele, kuras satura atliekās ekspertizē konstatēts degmaisījums. Turklāt ekspertīze [ekspertīzes nosaukums] konstatēts, ka mājas degšana sākusies vienlaicīgi divās atsevišķās telpās.

[citas, pierādījumos esošas ziņas, kas kopumā dod pamatu atzinumam, ka dedzināšana ir bijusi ļaunprātīga].

Tiesa atzīst, ka liecinieces [C. C.] sniegtās ziņas par to, ka ēku aizdedzināja apsūdzētais [A. A.], ir pieņemums, kas neapstiprinās ar pierādījumiem. Lieciniece [C. C.] nav redzējusi gar ēku skrienošās personas seju un nav varējusi nosaukt konkrētas šīs personas pazīmes, kas ļautu pārliciecināšanai identificēt liecībās aprakstīto personu kā apsūdzēto [A. A.]... [citi pamatojumam noderīgi apstākļi].

Apsūdzētais [A. A.] neapstrīd faktu, ka ir atradies pie ēkas gan tās degšanas sākumā, gan uzliesmošanas brīdī.

Apsūdzētais liecībās ir konsekventi norādījis, ka pēc zvana saņemšanas par iespējamu aizdedzināšanu viņš viens pats gājis uz kaimiņu mājas saimniecības ēku, turklāt vairākas reizes – no sākuma paskatījies, redzējis sadūmojumu, tad devies pēc ugunsdzēsāmā aparāta, atnesis un to izpūtis, tad devies pēc otra aparāta, taču, kad sapratis, ka nodzēst nav iespējams, teicis mājas iemītniekiem, lai izsauc ugunsdzēsējus, kā arī vēlāk pats palīdzējis dzēst ugunsgrēku arī ar citiem līdzekļiem. Liecinieks [G. G.] liecināja, ka tad, kad viņš viens devās uz kaimiņienes saimniecības ēku, tās tuvumā nevienu cilvēku neesot redzējis, arī cietušās [Vārds Uzvārds] mājas iemītniekus neesot sākumā redzējis, ka viņi būtu dzēsuši ugunsgrēku.

Ar lietā esošajiem pierādījumiem apstiprinās fakts, ka apsūdzētais ir atradies ēkas tuvumā tās degšanas sākumā un arī vēlāk, kad ēka uzliesmoja. Tiesa atzīst par nepierādītu apsūdzībā norādīto faktu, ka degmaisījumu ēkā izlēja un ēku aizdedzināja tieši apsūdzētais [A. A.]. Apsūdzētais ir sniedzis konsekventu skaidrojumu, kādēļ ir atradies ēkas tuvumā tās aizdegšanās sākumā un kādēļ ir no tās aizskrējis, bet vēlāk atgriezies.

Apsūdzētā liecības par apstākļiem, kādēļ viņš ir sākotnēji aizskrējis no dūmot sākušās ēkas, apstiprinās ar liecinieka [Vārds Uzvārds] liecībām, ka viņš ir redzējis...

... [citi apsvērumi, kāpēc tiesai ir šaubas par apsūdzētā vainīgumu un kāpēc šīs šaubas nav novēršamas].

... [ja ir pierādījumi, kas izmantoti apsūdzības pamatošanā, bet tiek noraidīti, izklāstāms gan pierādījums, gan tā noraidīšanas argumentācija, sniedzot vērtējumu kopsakarā ar citiem pierādījumiem].

Pamatojoties uz izklāstītajiem pierādījumiem un to vērtējumu, tiesa atzīst, ka apsūdzētā [A. A.] piedalīšanās noziedzīga nodarījuma izdarīšanā nav pierādīta, tādēļ [Vārds Uzvārds] saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519. panta 2. punktu ir attaisnojams viņam celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma...

Variantis B (papildinājums, ja izvēlas norādīt tos apsūdzībā norādītos apstākļus, kas nav apstiprinājušies ar pierādījumiem)

Pamatojoties uz izklāstīto pierādījumu vērtējumu, tiesa atzīst, ka apsūdzībā norādītais apstākļis, ka [norādot konkrētus apsūdzībā ietvertus apstākļus, kuriem ir nozīme]..., nav apstiprinājies.

3.3. Attaisnojoša sprieduma rezolutīvā daļa

526. pants. Attaisnojoša sprieduma rezolutīvā daļa

(1) Attaisnojoša sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu:

1) par to, ka apsūdzētais (minot viņa vārdu un uzvārdu) atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā (minot Krimināllikuma pantu, tā daļu, punktu, kurā paredzēts attiecīgais noziedzīgs nodarījums) un attaisnots;

2) par drošības līdzekļa atcelšanu;

3) par mantas konfiskācijas un kaitējuma atlīdzības nodrošinājuma līdzekļu atcelšanu, ja tādi bija piemēroti;

4) par advokāta darba samaksu;

5) par lietas vai tās daļas nosūtīšanu prokuratūrai, ja noziedzīgs nodarījums ir noticis, bet nav pierādīta apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā.

(2) Ja tiesa taisa attaisnojošu spriedumu, tā atstāj bez izskatīšanas pieteikumu par nodarījuma rezultātā radītā kaitējuma atlīdzināšanu. Pieteikuma atstāšana bez izskatīšanas nav šķērslis kaitējuma atlīdzināšanas prasības celšanai Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

(3) Ja tiesa taisa attaisnojošu spriedumu un pieņem lēmumu par lietas daļas nosūtīšanu prokuratūrai, tā vienlaikus sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

30. Attaisnojoša sprieduma rezolutīvajā daļā norādot, ka apsūdzētais atzīts par nevainīgu viņam celtajā apsūdzībā, nav ieteicams atkārtoti minēt apsūdzētā personas kodu, bet gan norādīt tikai vārdu un uzvārdu.

31. Lai novērstu pretrunīga sprieduma veidošanas risku, norādot Krimināllikuma pantu, tā daļu vai punktu, pēc kura tikusi celta apsūdzība, ieteicams vēlreiz pārliecināties, vai sprieduma ievaddaļā un aprakstošajā daļā minēta tā pati tiesību norma.

32. Pirms sprieduma pasludināšanas ieteicams pārliecināties, vai rezolutīvajā daļā norādīti visi Kriminālprocesa likuma 526. un 529. pantā prasītie tiesas lēmumi.

3.4. Senāta atziņas par attaisnojoša sprieduma veidošanu

- § No Kriminālprocesa likuma 519. panta 1. punkta izriet divi attaisnošanas pamati: 1) apsūdzībā norādītās darbības nav notikušas; 2) apsūdzētais ir izdarījis noteiktas darbības, taču tajās nav noziedzīga nodarījuma sastāva. Šajā gadījumā atzīstams, ka nav izdarīts noziedzīgs nodarījums. Savukārt Kriminālprocesa likuma 519. panta 2. punktā paredzētajā gadījumā konstatējams, ka noziedzīgs nodarījums ir izdarīts, taču apsūdzētā piedalīšanās tajā nav pierādīta. Šajā gadījumā atzīstams, ka noziedzīgās darbības, kuras lietas ietvaros inkriminētas apsūdzētajam, ir notikušas, taču tās izdarījusi cita persona.
- No minētā izriet, ka Kriminālprocesa likuma 519. panta 1. un 2. punktā paredzētie attaisnošanas pamati ir savstarpēji izslēdzoši.² Turklāt katram no tiem ir atšķirīgas juridiskās sekas.³
- § Tiesas spriedumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu, ja tajā attiecībā uz vienu noziedzīgo nodarījumu norādīti divi pretrunīgi apsūdzētā attaisnošanas pamati.⁴
- § Ja tiesa nav norādījusi piemēroto Kriminālprocesa likuma 519. panta attiecīgo punktu un no sprieduma izriet, ka apsūdzētais attaisnots, gan neapstiprinot viņam inkriminētās darbības, gan atzīstot, ka viņa piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā nav pierādīta, tad nevar nepārprotami secināt, kāds ir attaisnošanas pamats. Tādā gadījumā tiesas spriedums neatbilst Kriminālprocesa likuma 511. panta otrās daļas un 512. panta pirmās daļas prasībām par sprieduma tiesiskumu un pamatotību un minēto likuma normu pārkāpums atzīstams par būtisku.⁵
- § Attaisnojoša sprieduma motīvu daļā ir ne tikai jāatspoguļo lietā iegūtie pierādījumi, bet arī jānorāda apsūdzētā attaisnošanas pamatojums, argumentēti motivējot, kāpēc tiek noraidīti pierādījumi, ar kuriem pamatota apsūdzība.⁶

IV. Notiesājošs spriedums

4.1. Notiesājoša sprieduma aprakstošā daļa

527. pants. Notiesājoša sprieduma aprakstošā daļa un motīvu daļa

(1) Notiesājoša sprieduma aprakstošajā daļā sniedz pierādītā noziedzīga nodarījuma aprakstu un juridisko kvalifikāciju, minot tā izdarīšanas laiku, vietu, izdarīšanas veidu, apsūdzētā vainas formu, motīvus un šā nodarījuma sekas.

[..]

33. Notiesājoša sprieduma aprakstošajā daļā sniedz pierādītā noziedzīgā nodarījuma faktisko apstākļu izklāstu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 527. panta pirmās daļas prasībām

² Senāta 2020. gada 14. maija lēmuma lietā Nr. SKK-256/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0514.11519014416.18.L](#), 6.1. punkts. Ar atsauci uz Senāta 2019. gada 15. maija lēmumu lietā Nr. SKK-150/2019, [ECLI:LV:AT:2019:0515.11819002011.8.L](#).

³ Senāta 2016. gada 23. marta lēmums lietā Nr. [SKK-112/2016](#), 11300015115.

⁴ Senāta 2022. gada 26. maija lēmuma lietā Nr. SKK-224/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0526.15830003916.19.L](#), 6.3. punkts.

⁵ Senāta 2020. gada 14. maija lēmuma lietā Nr. SKK-256/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0514.11519014416.18.L](#), 6.2., 6.3. punkts.

⁶ Senāta 2023. gada 31. janvāra lēmuma lietā Nr. SKK-30/2023, [ECLI:LV:AT:2023:0131.11903027315.7.L](#), 6.2. punkts.

(minot tā izdarīšanas laiku, vietu, izdarīšanas veidu, apsūdzētā vainas formu, motīvus un šā nodarījuma sekas) un juridisko kvalifikāciju. Noziedzīgā nodarījuma aprakstā ietver visus tos apsūdzībā norādītos un par pierādītiem atzītos apstākļus, kas veido noziedzīgā nodarījuma sastāva obligātos elementus – objektu, objektīvo pusi, subjektu un subjektīvo pusi.

34. Tiesa, ievērojot procesuālo funkciju nodalīšanas principu, pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstu formulē patstāvīgi, proti, nav ieteicams burtiski, vārds vārdā pārrakstīt (pārkopēt) apsūdzības (lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības) tekstu. Noziedzīga nodarījuma aprakstu veido secīgu un izmanto pēc iespējas vienkāršus teikumus. Nepieciešamības gadījumā apsūdzības tekstu korigē, novēršot valodnieciskas kļūdas, liekvārdību vai nevajadzīgu teksta atkārtosanos.
35. Ja atbilstoši Kriminālprocesa likuma 455. panta trešajai daļai tiesa atzinusi par pierādītiem no apsūdzības atšķirīgus noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus (ja ar to nepasliktinās apsūdzētā stāvoklis un netiek pārkāptas viņa tiesības uz aizstāvību), tad aprakstošajā daļā norāda tos – pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstu. Savukārt apsvērumus par šādu tiesas atzinumu aprakstošajā daļā neiekļauj, bet norāda sprieduma motīvu daļā.
36. Noziedzīga nodarījuma apraksts ir izsakāms tekstuālā formā un spriedumā nav ieteicams iekļaut tabulas, grafikus u. tml. uzskates materiālus.
37. Ja apsūdzība celta pēc blanketas Krimināllikuma normas, tad noziedzīga nodarījuma aprakstā līdzās faktisko apstākļu izklāstam tiek iekļauts arī tiesisko apstākļu raksturojums, proti, tiek norādītas citos normatīvajos aktos konkretizētās noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes tiktāl, ciktāl tas ir norādīts apsūdzībā vai nepasliktina apsūdzētā stāvokli un nepārkāpj viņa tiesības uz aizstāvību.

Piemērs

[Vārds Uzvārds] izvairījās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas, ar ko valstij nodarīti zaudējumi lielā apmērā, šādos apstākļos.

[Vārds Uzvārds], būdams no 20XX. gada XX. marta SIA „A”, reģistrācijas Nr. XXXXXX, juridiskā adrese [adrese], valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt komercsabiedrību vienpersoniski, organizēja un vadīja SIA „A” saimniecisko darbību, tādējādi, būdams atbildīgs par SIA „A” nodokļu atskaitēs sniegto informāciju, tostarp aprēķinātajām un valsts budžetā iemaksājamām nodokļu summām.

Saskaņā ar likuma Par nodokļiem un nodevām 15. panta pirmās daļas 1. un 2. punktu nodokļu maksātāja pienākums ir aprēķināt maksājamo nodokļu summas un noteiktajā termiņā un pilnā apmērā tās samaksāt.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 119. panta pirmā daļa noteic, ka nodokli, kas aprēķināts par taksācijas periodu, reģistrēts nodokļa maksātājs iemaksā valsts budžetā 20 dienu laikā pēc taksācijas perioda beigām, ja šajā pantā nav noteikts citādi.

Uzņēmuma ienākuma nodokļa likuma 17. pantā noteikts, ka...

Likuma Par iedzīvotāju ienākuma nodokli 17. panta pirmā daļa noteic, ka...

[..]

[Vārds Uzvārds], īstenojot noziedzīgo nodomu izvairīties no pievienotās vērtības nodokļa, uzņēmuma ienākuma nodokļa, iedzīvotāju ienākuma nodokļa, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un uzņēmējdarbības riska valsts nodevas nomaksas, pārkāpjot minētās tiesību normas, nebija veicis aprēķinātās nodokļu iemaksas valsts budžetā, apstākļos, ka SIA „A” rīcībā bija pietiekoši naudas līdzekļi, lai varētu veikt nodokļu nomaksu. Un tieši, Valsts ieņēmumu dienesta administrētajā Elektroniskajā

deklarēšanas sistēmā tika iesniegtas SIA „A” pievienotā vērtības nodokļa deklarācijas par veiktajiem darījumiem un aprēķinātajiem valsts budžetā maksājumiem, kas netika nomaksāti pilnā apmērā: ...

38. Pēc noziedzīga nodarījuma apraksta (faktisko apstākļu izklāsta) norāda tā juridisko kvalifikāciju pēc konkrēta Krimināllikuma panta, tā daļas un punkta.

Piemērs

Ar šādām darbībām [Vārds Uzvārds] izdarīja Krimināllikuma 218. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

4.2. Notiesājoša sprieduma motīvu daļa

527. pants. Notiesājoša sprieduma aprakstošā daļa un motīvu daļa

[..]

(2) Notiesājoša sprieduma motīvu daļā norāda:

- 1) pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi;
- 2) motīvus, kāpēc tiesa noraidījusi citus pierādījumus;
- 3) apsūdzētā atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus;
- 4) motīvus, kāpēc daļa apsūdzības atzīta par nepierādītu, ja tiesa to atzinusi;
- 5) apsūdzības grozīšanas motīvus, ja apsūdzība tiesā grozīta;
- 6) motīvus par konkrētā soda piemērošanu;
- 7) ar sprieduma izpildīšanu saistīto jautājumu izlemšanu, ja tas nepieciešams.

(3) Ja tiesas sēdē, pamatojoties uz pieņemto lēmumu, nav veikta pierādījumu pārbaude, tiesa spriedumā norāda, ka apsūdzētā vaina ir pierādīta. Šādos gadījumos pierādījumu analīze un to uzskaitījums nav nepieciešams.

39. Tiesa motīvu daļā izklāsta un sniedz vērtējumu pierādījumiem, kas apstiprina vai izslēdz apsūdzībā norādīto faktisko apstākļu un juridiskās kvalifikācijas esību. Pierādījumu vērtējums veidojams, ievērojot konkrētās krimināllietas pierādīšanas priekšmetu, proti, lai par katru noziedzīgā nodarījuma sastāva elementu, kas atzīts par pierādītu, būtu individualizēts un pietiekams pamatojums. Pierādījumu izklāstu strukturē, ievērojot noziedzīgā nodarījuma veidu.

40. Notiesājoša sprieduma motīvu daļu parasti iesāk ar norādi par apsūdzētā attieksmi pret apsūdzību (vai viņš atzīst vai neatzīst vainu viņam celtajā apsūdzībā).

Piemēri

- Tiesas sēdē apsūdzētais savu vainu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā pēc Krimināllikuma 126. panta pirmās daļas neatzina. Tiesa atzīst, ka lietā iegūti pietiekami pierādījumi, kas pamato [Vārds Uzvārds] celto apsūdzību pēc Krimināllikuma 126. panta pirmās daļas. Apsūdzētā vainīgumu viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā apstiprina turpmāk norādītie pierādījumi. ...
- Lai gan apsūdzētais [Vārds Uzvārds] neatzina savu vainu viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, tiesa uzskata, ka ar krimināllietā savāktajiem un tiesas izmeklēšanā pārbaudītajiem pierādījumiem pilnībā apstiprinās apsūdzētā [Vārds Uzvārds] vainīgums viņam celtajā apsūdzībā.

- Tiesa, pārbaudījusi un novērtējusi pierādījumus kopumā un savstarpējā saistībā, atzīst, ka apsūdzētā vaina noziedzīgā nodarījumā ir pierādīta un lietā ir taisāms notiesājošs spriedums, piespriežot apsūdzētajam sodu.

41. Motīvu daļā tiesas nolēmuma pamatošanai izmantojamus pierādījumus un uz tiem balstītos atzinumus var izklāstīt divējādi: 1) vispirms kodolīgi izklāstot pierādījumus – apsūdzētā liecības, cietušā liecības, liecinieku liecības, rakstveida pierādījumus un lietiskos pierādījumus, kam seko pierādījumu kopuma novērtējums un atzinumi; 2) pierādījumu izklāstu pakārtojot pierādāmajiem faktiem, proti, vispirms norādot atzinumu un tad vienkopus izklāstot un vērtējot vairākus pierādījumus vai dažādus to veidus.

Piemēri

Variants A (no pierādījumiem uz atzinumiem)

[Izklāsta pierādījumu saturu apjomā, kas nepieciešams spriedumā izteikto atzinumu pamatošanai.]

[Pēc tam sniedz šo pierādījumu vērtējumu to kopumā un savstarpējā sakarībā.]

[Norāda uz pretrunām pierādījumos un argumentēti secina, kuram no pierādījumiem piešķir ticamību, vai motivē, kādēļ šīm pretrunām nav izšķirošas nozīmes atzinumu argumentācijā.]

[Norāda pierādījumus vai to daļu, kas tiek noraidīti, pamatojot noraidīšanu, tostarp norāda pierādījumus, kas nav attiecināmi, tādēļ netiek izmantoti pierādīšanā.]

Variants B (no atzinumiem uz pierādījumiem – pierādījumus izklāsta un vērtē atzinumu izdarīšanas procesā)

Ar cietušā [Vārds Uzvārds] un liecinieka [Vārds Uzvārds] liecībām apstiprinās, ka... [pierādāmie apstākļi, kas apstiprinās].

Cietušā [Vārds Uzvārds] liecības, ka... [konkrēti apstākļi, kas apstiprinās ar tālāk norādīto pierādījumu] apstiprinās ar ekspertīzes [ekspertīzes nosaukums] atzinumu, ka... un liecinieka [Vārds Uzvārds] liecībām, ka...

Apsūdzētā [Vārds Uzvārds] apgalvojums, ka viņš nav pielietojis vardarbību pret cietušo [Vārds Uzvārds] ir pretrunā ar liecinieka [Vārds Uzvārds] liecināto, ka... un ekspertīzē [ekspertīzes nosaukums] konstatēto, ka...

Apsūdzēto [katra Vārds Uzvārds] apgalvojums, ka cietušais viņus aprunā, nav pamatots ar objektīviem iemesliem, turklāt cietušā liecības apstiprinās ar iepriekš izklāstītajām liecinieku [katra Vārds Uzvārds] liecībām un eksperta atzinumu.

Ievērojot norādīto, tiesa atzīst, ka cietušā [Vārds Uzvārds] liecības ir ticamas.

Tādējādi apsūdzēto liecības ir pretrunā ar krimināllietā nodibinātiem faktiem, un tāpēc tās nav ticamas.

42. Liecību izklāsts veidojams pēc iespējas īss un kodolīgs, bez liekvārdības, norādot tikai tās ziņas, kas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu (konkrētiem pierādāmiem faktiem), proti, pierādījumus izklāstot tādā apjomā, kas nepieciešams pierādīšanai vai pierādījumu noraidīšanai. Lai arī liecības izklāsts veidojams precīzs, ieteicams izvairīties no burtiskas liecības atreferēšanas vai pat citēšanas, ja vien tas nav nepieciešams konkrētās krimināllietas iztiesāšanai.

43. Izmantojot numerāciju kvadrātiņos, vienā punktā vai apakšpunktā parasti iekļauj vienas personas liecību. Ja persona liecinājusi vairākkārt, attiecīgo punktu var strukturēt vēl sīkāk vai arī visas kriminālprocesa laikā sniegtās liecības var izklāstīt vienkopus.

Piemērs

[2] [1. Vārds Uzvārds], [2. Vārds Uzvārds] un [3. Vārds Uzvārds] tiesas sēdē, paužot attieksmi pret apsūdzību, savu vainu viņiem celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 183. panta otrās daļas neatzina.

[2.1] Apsūdzētais [1. Vārds Uzvārds] kriminālprocesā liecināja, ka...

[2.2] Apsūdzētais [2. Vārds Uzvārds] kriminālprocesā liecināja, ka...

[2.3] Apsūdzētais [3. Vārds Uzvārds] sākotnēji kriminālprocesā liecinājis, ka... Tiesas sēdē liecināja, ka...

[3] Cietušais [Vārds Uzvārds] tiesā liecināja, ka... [liecības izklāsts tiktāl, ciktāl tajā ietvertās ziņas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu un ir nepieciešamas lietas izspriešanai].

[4] Pirmstiesas kriminālprocesā liecinieks [Vārds Uzvārds] liecināja, ka... [liecības izklāsts tiktāl, ciktāl tajā ietvertās ziņas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu un ir nepieciešamas lietas izspriešanai].

[4.1] Tiesas sēdē liecinieks [Vārds Uzvārds] apstiprināja savas pirmstiesas izmeklēšanas laikā sniegtās liecības par to, ka..., un papildus norādīja, ka... [liecības izklāsts tiktāl, ciktāl tajā ietvertās ziņas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu un ir nepieciešamas lietas izspriešanai].

[4.2] Ekspertīzē [ekspertīzes nosaukums] atzīts, ka... [atzinuma izklāsts tiktāl, ciktāl tajā ietvertās ziņas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu un ir nepieciešamas lietas izspriešanai].

[4.3] ....

...

[10] Izvērtējusi uzskaitītos pierādījumus to kopumā un savstarpējā saistībā, tiesa atzīst, ka tie ir pieļaujami, jo iegūti un nostiprināti Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Izklāstītie pierādījumi ir pietiekami apsūdzēto vainīguma viņiem inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā konstatēšanai, jo apstiprina apsūdzētajiem celtās apsūdzības pēc Krimināllikuma 183. panta otrās daļas pamatotību.

44. Pēc kodolīga (ciktāl tas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu un ir nepieciešams lietas izspriešanai) liecību izklāsta tiesa sniedz to attiecināmības, pieļaujamības un ticamības novērtējumu. Liecības var atspoguļot, uzreiz jau tās sasaistot ar citiem pierādījumiem (pakārtojot pierādīšanas priekšmetā ietilpstošajiem apstākļiem), un sniegt to vērtējumu kopumā un savstarpējā sakarībā.
45. Sniedzot pierādījumu vērtējumu, ieteicams uzreiz jau tajā iekļaut arī atbildes uz apsūdzētā vai aizstāvja izteiktajiem argumentiem (tos atspēkojot).
46. Pierādījumu kopuma vērtēšanas noslēgumā tiesa norāda galīgo secinājumu par to, ka apsūdzētā rīcībā ir konstatētas visas noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes un ir izslēgtas jebkādas saprātīgas šaubas par apsūdzētā vainīgumu noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā.
47. Pēc pierādījumu kopuma novērtēšanas nolēmumā atspoguļo noziedzīgā nodarījuma sastāva juridisko analīzi, proti, pamato noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju.
48. Kā nākamās nolēmuma motīvu daļā norāda motīvus par konkrēta soda veida un mēra noteikšanu (tai skaitā apsūdzētā atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus, pamatojumu to konstatēšanai un citus apstākļus, kas tiek ņemti vērā, nosakot sodu).
49. Pēc soda noteikšanas tiesa pievēršas pārējo ar sprieduma izpildīšanu saistīto jautājumu izlemšanai (par drošības līdzekli, arestu mantai, cietušā pieteikto kaitējuma kompensāciju, procesuālajiem izdevumiem, rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem u. tml.), sniedzot katra šī lēmuma pamatojumu (tai skaitā norādi uz piemērojamo Krimināllikuma vai Kriminālprocesa likuma normu) un motīvus.

4.3. Notiesājoša sprieduma rezolutīvā daļa

528. pants. Notiesājoša sprieduma rezolutīvā daļa

(1) Notiesājoša sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu par:

- 1) to, ka apsūdzētais (minot viņa vārdu un uzvārdu) atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā (minot Krimināllikuma pantu, tā daļu, punktu, kurā paredzēts attiecīgais noziedzīgs nodarījums);
  - 2) apsūdzētajam piespriedē soda veidu un mēru par katru noziedzīgu nodarījumu un galīgo sodu, kas jāizcieš;
  - 3) apsūdzētā atbrīvošanu no kriminālsoda, ja viņš no tā ir atbrīvojams;
  - 4) audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu, ja no kriminālsoda atbrīvots nepilngadīgais;
  - 5) apsūdzētajam piemēroto ar brīvības atņemšanu saistīto drošības līdzekļu termiņu ieskaitīšanu soda termiņā;
  - 6) pārbaudes laiku nosacītas notiesāšanas gadījumā;
  - 7) drošības līdzekli;
  - 8) apsūdzētā attaisnošanu daļā apsūdzības, ja tiesa to atzinusi;
  - 9) kaitējuma kompensāciju, tai skaitā valsts izmaksātās kompensācijas apmēru, nosakot termiņu tās labprātīgai atlīdzināšanai – 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas –, un pienākumu iesniegt tiesai dokumentus par kaitējuma kompensācijas atlīdzināšanu;
  - 10) kaitējuma kompensācijas vai mantas konfiskācijas nodrošināšanu, ja tas nav izdarīts agrāk;
  - 11) noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju vai piedziņu;
  - 12) advokāta darba samaksas piedziņu no apsūdzētā vai par viņa atbrīvošanu no tās;
  - 13) (izslēgts ar 12.03.2009. likumu);
  - 14) apsūdzētā atbrīvošanu no apcietinājuma, mājas aresta vai sociālās korekcijas izglītības iestādes tiesas sēžu zālē, ja viņam noteikts ar brīvības atņemšanu nesaistīts sods.
- (2) Piemērojot nosacītu notiesāšanu, tiesa lemj par pārbaudes laiku un kam uzdodama nosacīti notiesātā pārraudzība.
- (3) Nosacīti notiesājot personu, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu iespaidā, tiesa ar apsūdzētā piekrišanu var uzlikt viņam par pienākumu ārstēties no alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu atkarības, uzdodot attiecīgajai Valsts probācijas dienesta iestādei un ārstniecības iestādei kontrolēt šā pienākuma izpildi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010., 18.02.2016., 22.06.2017. un 06.10.2022. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2022.)

50. Notiesājoša sprieduma rezolutīvajā daļā, norādot, ka apsūdzētais atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, nav ieteicams atkārtoti minēt apsūdzētā personas kodu, bet gan norādīt tikai vārdu un uzvārdu.
51. Lai novērstu pretrunīga sprieduma veidošanas risku, norādot Krimināllikuma pantu, tā daļu vai punktu, kurā paredzēts attiecīgais noziedzīgais nodarījums, ieteicams vēlreiz pārliecināties, vai sprieduma ievaddaļā un aprakstošajā daļā minēta tā pati tiesību norma.
52. Pirms sprieduma pasludināšanas ieteicams pārliecināties, vai rezolutīvajā daļā norādīti visi uz izskatāmo lietu attiecināmie Kriminālprocesa likuma 528. un 529. pantā prasītie tiesas lēmumi.

4.4. Senāta atziņas par notiesājoša sprieduma veidošanu

- § Notiesājoša sprieduma aprakstošajā daļā sniedz pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstu un juridisko kvalifikāciju, minot tā izdarīšanas laiku, vietu, izdarīšanas veidu, apsūdzētā vainas formu, motīvus un šā nodarījuma sekas. Noziedzīgā nodarījuma apraksts ir notiesājoša sprieduma būtiska sastāvdaļa, kas atspoguļo tiesas atzinumu par to, kādu noziedzīgo nodarījumu apsūdzētais ir izdarījis, līdz ar to notiesājošu spriedumu, kurā šis apraksts nav sniegts, nevar atzīt par tiesisku un pamatotu.⁷
- § Krimināllikuma panta dispozīcijas pārrakstīšana nenosaka konkrētā noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju, to nosaka lietā konstatētie faktiskie apstākļi.⁸
- § Kriminālprocesa likums noteic, ka apsūdzībā un noziedzīga nodarījuma aprakstā ir jāiekļauj noziedzīga nodarījuma faktiskie apstākļi un juridiskā kvalifikācija, bet ne pierādījumi, kas tos apstiprina. Savukārt konkrēti pierādījumi, kas apstiprina vai izslēdz apsūdzībā norādīto faktisko apstākļu un juridiskās kvalifikācijas esību, proti, ar kuriem pamatoti tiesas atzinumi, jāizklāsta un jāvērtē pirmās instances tiesas vai apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā, nevis sprieduma aprakstošajā daļā.⁹
- § Lai pareizi kvalificētu konkrēto nodarījumu, vispirms ir jānoskaidro šī noziedzīgā nodarījuma faktiskie apstākļi, jo īpaši tie, kuriem ir nozīme noziedzīgā nodarījuma kvalificēšanā. Tās ir pazīmes, kas raksturo noziedzīgā nodarījuma obligātos četrus elementus – noziedzīgā nodarījuma objektu, objektīvo pusi, subjektu un subjektīvo pusi.¹⁰
- § Kaut arī Kriminālprocesa likumā *expressis verbis* nav noteikts, ka tiesā jāizskata tikai grozītās apsūdzības pamatotība, taču šāda prasība izriet no Kriminālprocesa likuma 461., 462. panta jēgas par prokurora pienākumu un tiesībām iztiesāšanas gaitā grozīt apsūdzību.¹¹
- § No Kriminālprocesa likuma 405. un 527. panta izriet, ka apsūdzībai un pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstam jābūt izteiktam tekstuālā formā. Kriminālprocesa likums neparedz tabulu, grafiku vai cita uzskatāmā materiāla ietveršanu apsūdzības formulējumā.¹²
- § Pirmās instances tiesas spriedums ir uzskatāms par pretrunīgu un nevar tikt atzīts par tiesisku, ja sprieduma aprakstošajā daļā tiesa atzinusi, ka pierādītais noziedzīgais nodarījums atbilst juridiskajai kvalifikācijai pēc viena Krimināllikuma panta, bet sprieduma rezolutīvajā daļā norādījusi, ka persona atzīta par vainīgu un sodīta jau pēc cita Krimināllikuma panta.¹³

⁷ Senāta 2021. gada 14. septembra lēmuma lietā Nr. SKK-456/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0914.13350000119.7.L](#), 5.2. punkts un tajā norādītā judikatūra; Senāta 2021. gada 14. septembra lēmuma lietā Nr. SKK-583/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0914.11170013321.3.L](#), 3.1. punkts un tajā norādītā judikatūra.

⁸ Senāta 2022. gada [...] lēmuma lietā Nr. [SKK-IC/2022](#) 8. punkts un tajā norādītā judikatūra.

⁹ Senāta 2023. gada 28. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-54/2023, [ECLI:LV:AT:2023:0228.12350000114.6.L](#), 9. punkts.

¹⁰ Senāta 2022. gada 16. septembra lēmuma lietā Nr. SKK-89/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0916.11860000518.5.L](#), 7.5.1. punkts.

¹¹ Senāta 2017. gada [...] lēmuma lietā Nr. [SKK-IB/2017](#) 18. punkts.

¹² Senāta 2011. gada 28. decembra lēmums lietā Nr. [SKK-690/2011](#), 11220032708.

¹³ Senāta 2020. gada 1. oktobra lēmuma lietā Nr. SKK-581/2020, [ECLI:LV:AT:2020:1001.11092019520.4.L](#), 5. punkts.

- § Ja krimināllietā ir lietiskie pierādījumi, tiesai notiesājošā sprieduma motīvu daļā atbilstoši Kriminālprocesa likuma 527. panta otrās daļas 7. punktam jānorāda un jāpamato rīcība ar lietiskajiem pierādījumiem.¹⁴
- § Kriminālprocesa likuma 528. pantā noteiktas prasības notiesājoša sprieduma rezolutīvās daļas saturam. Minētās likuma normas pirmās daļas 9. punkts noteic, ka notiesājoša sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu par kaitējuma kompensāciju, tai skaitā valsts izmaksātās kompensācijas apmēru [..]. Senāta ieskatā tas nozīmē, ka gadījumā, kad pieteikums apmierināts daļēji, sprieduma rezolutīvajā daļā jānorāda, kādā daļā kaitējuma kompensācija nav noteikta vai noraidīta.¹⁵

V. Attaisnojoša un notiesājoša sprieduma rezolutīvās daļas kopīgie jautājumi

529. pants. Attaisnojoša vai notiesājoša sprieduma rezolutīvās daļas papildu jautājumi

(1) Sprieduma rezolutīvajā daļā papildus norāda tiesas lēmumu par:

- 1) noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta un ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju, kā arī rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, dokumentiem, ar noziedzīgu nodarījumu saistīto mantu, citiem procesa laikā izņemtajiem priekšmetiem un vērtībām;
- 2) procesuālo izdevumu atlīdzību, nosakot termiņu tās labprātīgai atlīdzināšanai – 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas;
- 3) sprieduma pārsūdzēšanas kārtību un termiņu;
- 3¹) pārsūdzības termiņa pagarināšanu vēl par 10 dienām kriminālprocesa īpašas sarežģītības un apjoma dēļ;
- 4) (izslēgts ar 30.03.2017. likumu);
- 5) pilna sprieduma pieejamības dienu, ja krimināllieta iztiesāta bez apsūdzētā piedalīšanās, jo apsūdzētais atkārtoti bez attaisnojoša iemesla neierodas uz tiesas sēdi, vai apsūdzētā prombūtnē (*in absentia*).

(2) Sprieduma rezolutīvajā daļā tiesa papildus norāda informāciju par soda izpildes iestādi un ierašanās termiņu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010., 30.03.2017., 22.06.2017., 20.06.2018., 27.09.2018. un 06.10.2022. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2022.)

53. Rezolutīvajā daļā aiz vārdiem „nosprieda” kolu neliek.
54. Aiz vārdiem „nosprieda” nākamo rindkopu sāk ar mazo burtu, ja vien pirmais vārds nav īpašvārds.
55. Ja lietā ir vairāki apsūdzētie vai arī apsūdzība izvirzīta pēc vairākiem Krimināllikuma pantiem, katru no šiem tiesas lēmumiem var numurēt (ar arābu cipariem, liekot aiz tiem iekavu).
56. Katram rezolutīvajā daļā ietvertajam tiesas lēmumam jābūt argumentētam un pamatotam motīvu daļā. Tos Krimināllikuma pantus, ar kuriem pamatots tiesas lēmums par konkrētā soda piemērošanu vai izlemti ar sprieduma izpildīšanu saistīti jautājumi, atkārtoti rezolutīvajā daļā nenorāda, jo atbilstoši Kriminālprocesa likuma 527. panta otrajai daļai šo

¹⁴ Senāta 2014. gada 6. marta lēmums lietā Nr. [SKK-J-106/2014](#), 11810018809.

¹⁵ Senāta 2019. gada 16. janvāra lēmuma lietā Nr. [SKK-19/2019](#), [ECLI:LV:AT:2019:0116.13800000715.3.L](#), 6.3. punkts.

lēmumu motīvi (tai skaitā arī atsauce uz konkrēto Krimināllikuma pantu) jānorāda sprieduma motīvu daļā.

57. Pilna sprieduma rezolutīvajā daļā nav nepieciešamas atkārtoti norādīt Kriminālprocesa likuma 530. pantā noteiktās tiesības – iesniegt lūgumu par pilna sprieduma sagatavošanu vai to, ka saīsinātais spriedums nav pārsūdzams.

Piemērs

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 499., 520., 528. un 529. pantu, tiesa

nosprieda

[Vārds Uzvārds] atzīt par vainīgu Krimināllikuma 175. panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīt ar brīvības atņemšanu uz 6 (sešiem) mēnešiem.

Ar šo spriedumu noteiktajam sodam daļēji pieskaitīt saskaņā ar [Tiesas nosaukums] rajona tiesas 20XX. gada XX. februāra spriedumu noteikto sodu un galīgo sodu [Vārds Uzvārds] noteikt brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) gadiem 3 (trīs) mēnešiem.

Soda izciešanā [Vārds Uzvārds] ieskaitīt saskaņā ar [Tiesas nosaukums] rajona tiesas 20XX. gada XX. februāra spriedumu izcieto brīvības atņemšanas sodu no 20XX. gada XX. janvāra līdz 20XX. gada XX. janvārim.

Piedzīt no [Vārds Uzvārds] par labu [Vārds Uzvārds] kaitējumu kompensāciju 1000 *euro* (viens tūkstošis *euro*).

Piedzīt no [Vārds Uzvārds] par labu valstij procesuālos izdevumus par aizstāves [Vārds Uzvārds] darbu pirmstiesas izmeklēšanas laikā un tiesā 220 *euro* (divi simti divdesmit *euro*).

Noteikt apsūdzētajam 30 (trīsdesmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei daļā par procesuālo izdevumu samaksu.

Iznīcināt šādus lietiskos pierādījumus: apavu pēdu ar drošības uzlīmi XXXXX, mikrodaļas no krēsla ar drošības uzlīmi XXXXX un DNS saskarsmes pēdu ar drošības uzlīmi XXXXX, kas glabājas Valsts policijas [Nosaukums] reģiona pārvaldē.

Atstāt vīriešu virsjaku, zelta ķēdīti un zelta krustiņu [Vārds Uzvārds] īpašumā.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 10 dienu laikā no pilna sprieduma pieejamības dienas [Tiesas nosaukums] apgabaltiesai, apelācijas sūdzību vai protestu iesniedzot [Tiesas nosaukums] rajona tiesā.

Pilns spriedums pieejams 20XX. gada XX. martā.

VI. Nolēmuma argumentācijas veidošana

58. Atbilstoši pamatojuma principam, Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam un Kriminālprocesa likumam tiesai ir pienākums savu nolēmumu pamatot. Motivēta nolēmuma mērķis ir nodrošināt, lai lietas dalībnieki un sabiedrība varētu saprast, kā tiesa ir nonākusi pie tieši tāda lietas iznākuma un tādējādi izslēgt tiesas patvaļas iespējamību.¹⁶

6.1. Vispārīgas Senāta atziņas par nolēmuma pamatošanu

- § Motīvu norādīšana tiesas nolēmumā ir viens no līdzekļiem, kas ļauj personai pārliecināties, ka tā ir uzklautā un tās sniegtie argumenti ir izvērtēti (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas (Lielā palāta) 2004. gada 12. februāra sprieduma lietā „Perez v. France”, iesnieguma*

¹⁶ Satversmes tiesas 2018. gada 15. marta sprieduma lietā Nr. [2017-16-01](#) 16. punkts un tajā norādītā judikatūra.

Nr. [47287/99](#), 80. punkts). Tas ir īpaši nozīmīgi tiesas nolēmumos krimināllietās, jo personas izpratne par to, kādēļ tā atzīta par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, vispirms izriet no nolēmuma motīviem. Motivēts nolēmums apliecina, ka persona ir uzklusīta, un tādējādi veicina arī to, ka persona atzīst tiesas izdarītos secinājumus (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas (Lielā palāta) 2010. gada 16. novembra sprieduma lietā „Taxquet v. Belgium”, iesnieguma Nr. [926/05](#), 91. punkts*).¹⁷

- § Pamatojuma princips ir viens no procesuālā taisnīguma nodrošināšanas principiem. Atbilstoši šim vispārējam tiesību principam tiesai ir pienākums motivēt savu nolēmumu. Kriminālprocesa likuma prasība par motivētu nolēmumu ir ievērojama, ja tiesa ir motivējusi visus būtiskos atzinumus, kuriem ir nozīme lietas taisnīgā izspriešanā, un motīvu izklāsta apjoms ļauj saprast, kā tiesa nonākusi pie šiem atzinumiem.¹⁸
- § Kriminālprocesa likuma 511. panta otrajā daļā ietvertā prasība par sprieduma pamatotību ir saistīta ar sprieduma satura pareizību pēc būtības un attiecas uz tiesas atzinumiem, motīviem un nolēmumiem spriedumā. Sprieduma pamatotība nozīmē, ka lieta pareizi izspriesta pēc būtības un reizē ar to spriedumā izteiktie tiesas atzinumi un nolēmumi ir pietiekami motivēti, atbilst lietas faktiskajiem apstākļiem, aptver visus lietā izspriežamos jautājumus un ir pamatoti ar pārbaudītiem un spriedumā novērtētiem, attiecināmiem, pieļaujamiem un ticamiem pierādījumiem.¹⁹
- § Tiesai ne tikai jāatreferē lietā iegūto pierādījumu būtība, bet jāmin konkrēti fakti, kas iegūti no lietā nopratināto personu liecībām, ekspertu atzinumiem un citiem pierādījumu avotiem, norādot, ko tieši ar šiem faktiem tiesa atzīst par pierādītu. Ja starp pierādījumiem ir pretrunas, tiesai spriedumā jāanalizē šo pretrunu iemesli un jānorāda, kādus tiesas sēdē pārbaudītos pierādījumus tā atzinusi par apšaubāmiem un kādu iemeslu dēļ. Gadījumā, ja apsūdzētais sevis aizstāvībai izvirzījis versiju, tiesai spriedumā šī versija rūpīgi jāanalizē un savi secinājumi par tās pamatotību vai nepamatotību jāmotivē. Turklāt visiem tiesas atzinumiem par noziedzīgā nodarījuma apstākļiem, kurus tiesa ietvērusi pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstā, jābūt pamatoti ar lietā iegūtajiem pierādījumiem atbilstoši Kriminālprocesa likuma 124. panta piektajā daļā norādītajam pierādīšanas standartam – „saprātīgu šaubu izslēgšana”.²⁰
- § Liecinieku liecības spriedumā nav jāizklāsta pilnīgi, bet jānorāda tikai tās, kas ir būtiskas apsūdzēto attaisnošanai vai notiesāšanai (*Senāta 2016. gada 8. decembra lēmums lietā Nr. [SKK-633/2016](#), 11350312105*). Šī atziņa tiek uzturēta un precizēta jaunākajos Senāta lēmumos – piemēram, Senāta 2021. gada 26. februāra lēmumā lietā Nr. SKK-4/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0226.15830014213.11.L](#), kurā Senāts ir atzinis, ka tiesai ne tikai jāizklāsta lietā iegūto pierādījumu būtība, bet jāmin konkrētas ziņas par faktiem, kas iegūtas

¹⁷ Senāta 2022. gada 26. septembra lēmuma lietā Nr. SKK-49/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0926.15830022112.10.L](#), 12.1. punkts.

¹⁸ Senāta 2022. gada 5. jūlija lēmuma lietā Nr. SKK-1/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0705.11816006914.4.L](#), 18. punkts.

¹⁹ Senāta 2022. gada 6. oktobra lēmuma lietā Nr. SKK-103/2022, [ECLI:LV:AT:2022:1006.12181002015.9.L](#), 7.9. punkts. Ar atsauci uz Senāta 2022. gada 25. augusta lēmumu lietā Nr. SKK-318/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0825.11370002819.15.L](#) un 2022. gada 20. janvāra lēmumu lietā Nr. SKK-22/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0120.11380033718.4.L](#).

²⁰ Senāta 2021. gada 26. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-4/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0226.15830014213.11.L](#), 9.1. punkts.

no lietā nopratināto personu liecībām un citiem pierādījumiem, norādot, ko tieši ar šīm ziņām par faktiem tiesa atzīst par pierādītu.²¹

- § Senāts atzīst, ka nav izšķirošas nozīmes, kādi pierādījumi – tiešie vai netiešie – tiek izmantoti apsūdzētā vainīguma pierādīšanā, bet nozīme ir tam, vai to pierādījumu kopums ir pietiekams un ticams, lai varētu izdarīt secinājumu par apsūdzētā vainīgumu. Vērtējot pierādījumu pietiekamību un ticamību, ņemams vērā Kriminālprocesa likumā noteiktais pierādīšanas līmenis, kādā jābūt pierādītiem pierādīšanas priekšmetā ietilpstošiem faktiem. Kriminālprocesa likuma 124. panta piektajā daļā noteikts, ka pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā izslēgtas jebkādas saprātīgas šaubas par to esamību vai neesamību. Turklāt nevainīguma prezumpcijas elements jāpiemēro tikai pēc visu pierādījumu novērtēšanas. Tas nav piemērojams attiecībā uz atsevišķiem pierādījumiem.²²

6.2. Ieteikumi tiesību normu izmantošanai nolēmuma argumentācijā

59. Nolēmumā norāda piemērojamās tiesību normas. Pirms tiesību normas piemērošanas pārlicinās par tās spēkā esību, veicot tiesību normas zemāko (formālo tiesību normas spēkā esības priekšnoteikumu izvērtējumu) un augstāko kritiku (materiālo tiesību normas spēkā esības priekšnoteikumu izvērtējumu, arī satversmības pārbaudi). Strīdīgos gadījumos šā izvērtējuma rezultātu atspoguļo nolēmumā.

Piemērs²³

[35] Apsūdzēto atbildību pastiprinoši apstākļi saskaņā ar Krimināllikuma 48. pantu nav konstatēti [..].

[35.1] Tiesu debatēs prokurors saskaņā ar Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 17. punktu par atbildību pastiprinošu apstākli visiem apsūdzētajiem lūdza atzīt apzināti nepatiesu liecību sniegšanu. Izvērtējusi normatīvo aktu regulējumu un spēkā esību, tiesa atzīst, ka nav likumīga pamata atbildību pastiprinoša apstākļa noteikšanai.

[35.2] Saskaņā ar 2020. gada 11. jūnija likumu "Grozījumi Krimināllikumā", kas stājās spēkā 2020. gada 6. jūlijā, Krimināllikuma 48. panta pirmā daļa tika papildināta ar 17. punktu, papildinot atbildību pastiprinošos apstākļus ar jaunu apstākli – noziedzīgu nodarījumu izdarījusi persona, kura sniegusi apzināti nepatiesu liecību. Minētā likuma pārejas noteikumu 1. punktā tika noteikts, ka personas, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, saucamas pie kriminālatbildības un sodāmas saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā attiecīgā nodarījuma izdarīšanas laikā.

60. Ja tiesa uzskata, ka tiesību norma, kas piemērota konkrētajā krimināllietā, neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai (aktam), tā iesniedz pieteikumu Satversmes tiesā.
61. Lietā piemērojamās tiesību normas var pārstāstīt vai citēt. Nolēmumā izvairās no pārāk plašas tiesību normas teksta citēšanas, ja vien tas konkrētajā lietā nav nepieciešams pienācīgai tiesību normas piemērošanai vai iztulkošanai. Tiesību normas atstāstu vai citātu pēc iespējas pielāgo izskatāmās lietas apstākļiem, piemēram, to var saīsināt (piemēram, atmetot lietā nepiemērojamās tiesiskā sastāva alternatīvās pazīmes).

²¹ Senāta 2022. gada [..] lēmuma lietā Nr. [SKK-III/2022](#) 15.5. punkts.

²² Senāta 2021. gada 13. maija lēmuma lietā Nr. SKK-89/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0513.11091099518.5.L](#), 5.1. punkts ar atsauci uz Senāta 2020. gada 14. maija lēmumi lietā Nr. SKK-256/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0514.11519014416.18.L](#).

²³ Kurzemes rajona tiesas 2021. gada 4. novembra spriedums lietā Nr. K69-0034-21/19, [ECLI:LV:KURT:2021:1104.11270003717.15.S](#).

62. Nolēmumā atklāj piemērojamās tiesību normas iztulkošanas rezultātu. Ja, izmantojot dažādas iztulkošanas metodes, iespējams nonākt pie dažādiem rezultātiem, spriedumā pamato, kurš iztulkošanas rezultāts un kādēļ lietā ir piemērots.
63. Piemērojot Eiropas Savienības tiesības, izmanto Eiropas Savienības tiesību normu iztulkošanas metodiku, proti, tiesību normu iztulkošanas metodes un to piemērošanas secību.²⁴ Piemērojot starptautiskās tiesības, izmanto starptautisko tiesību normu iztulkošanas metodiku.²⁵
64. Ja lietā tiek piemērots vispārējais tiesību princips, nolēmumā atklāj tā saturu.

*Piemērs*²⁶

Humānisma princips kā viens no soda noteikšanas ētiskajiem principiem paredz ne tikai apsūdzētā interešu ievērošanu, bet arī cietušā, sabiedrības un valsts interešu ievērošanu.

6.3. Senāta atziņas par tiesību normu piemērojamības vērtēšanu

- § Tiesai nav pienākuma ikreiz, kad kāda no procesā iesaistītajām personām izteikusi lūgumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā, šādu lūgumu apmierināt. Šādas tiesības un pienākums rodas tad, ja tiesa, izvērtējusi pieteikto lūgumu vai arī pati pēc savas iniciatīvas, uzskata, ka konkrētajā kriminālprocesā piemērotā tiesību norma neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Ja tiesa, tulkojot tiesību normu atbilstoši tiesību normu iztulkošanas (interpretācijas) metodēm, nekonstatē pretrunas ar augstāka juridiskā spēka tiesību normu, tā šādu lūgumu noraida.²⁷

6.4. Ieteikumi argumentēšanai ar judikatūras atziņu

65. Tiesa jau pirms lietas iztiesāšanas noskaidro, kāda judikatūra ir izveidojusies konkrētajā lietu kategorijā. Interpretējot un piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru. Atkarībā no piemērojamās tiesību normas izmanto Senāta, Satversmes tiesas, Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Ja šādas judikatūras nav, var izmantot zemāku instanču tiesu judikatūru, ja tā jau ir nostabilizējusies.
66. Pirms judikatūras atziņas izmantošanas argumentācijā pārliecinās par tās attiecināmību uz konkrēto lietu, proti, salīdzina lietu juridiski nozīmīgos faktiskos un tiesiskos apstākļus. Ja kādas judikatūras atziņas attiecināmība uz izskatāmo lietu ir strīdīga vai nav acīmredzama, ieteicams apsvērt nepieciešamību nolēmuma motīvu daļā norādīt tos salīdzināmos apstākļus, kas attaisno šīs atziņas izmantošanu konkrētajā lietā. Par acīmredzami

²⁴ Par Eiropas Savienības tiesību iztulkošanu skat.: Lenārtss K., Gutjeress-Fonss H. A. Eiropas Savienības tiesas interpretācijas metodes. Tulk. no franču val. Inetas Ziemeles zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2022.

Par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošanu un interpretāciju plašāk skat.: Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras rokasgrāmatu „[Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošana tiesību aktu izstrādes un politikas veidošanas procesā valstu līmenī](#)”.

²⁵ Par cilvēktiesību normu interpretāciju skat.: Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā. Inetas Ziemeles zinātniskā redakcijā. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2021, 411.–424. lpp.

²⁶ Senāta 2021. gada 1. decembra lēmuma lietā Nr. SKK-155/2021, [ECLI:LV:AT:2021:1201.11815000218.5.L](#), 6.4.7. punkts.

²⁷ Senāta 2012. gada 10. maija lēmums lietā Nr. [SKK-132/2012](#), 118400000909, un 2020. gada 28. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-55/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0228.11091128816.5.L](#), 8.6. punkts.

attiecināmu uz izskatāmo lietu nevar atzīt ārvalstu tiesu judikatūru, tāpēc šajos gadījumos ieteicams papildus norādīt tiesību salīdzinošās analīzes metodoloģijā balstītu judikatūras izmantošanas pamatojumu.

67. Lai judikatūras atziņu izmantošana nekļūtu pašmērķīga, nolēmumā to norāda, ciktāl tas ir objektīvi nepieciešams, lai pamatojums būtu pietiekams un skaidrs. Nolēmumā izmantojot kādu judikatūras atziņu, atsaucē ieteicams norādīt ne vairāk kā trīs nolēmumus, kuros šī atziņa ir izteikta.
68. Ja tiesa uzskata par nepieciešamu atkāpties no līdzšinējās judikatūras, tā nolēmumā īpaši pamato šādas atkāpšanās iemeslus.
69. Atsaucoties uz Latvijas tiesas nolēmumu, spriedumā norāda tiesas nosaukumu, nolēmuma veidu un datumu, arhīva numuru, ECLI numuru (ja ECLI numurs nolēmumam nav piešķirts, tad lietas numuru) un nolēmuma punktu. Ieteicams ECLI numuram pievienot hipersaiti uz attiecīgo anonimizēto nolēmumu. Atsauci uz tiesu nolēmumiem noformē slīprakstā.
70. Senāta nolēmumiem kā tiesas nosaukumu norāda „Senāts” neatkarīgi no faktiskā tiesas nosaukuma nolēmuma pieņemšanas laikā. Senāta departamentu identificē nolēmuma arhīva numurs, tāpēc departamenta nosaukumu nenorāda.
71. Ja Senāta nolēmums pieņemts slēgtā tiesas sēdē, norāda anonimizēto numuru, ar kuru nolēmums publicēts judikatūras nolēmumu arhīvā.

Piemēri

(Senāta 2023. gada 31. janvāra lēmuma lietā Nr. SKK-86/2023, [ECLI:LV:AT:2023:0131.11221025221.9.L](#), 3.1. punkts)

(Senāta 2018. gada 19. septembra lēmuma lietā Nr. SKK-477/2018, [ECLI:LV:AT:2018:0919.11331039917.3.L](#), 7.2. punkts)

72. Atsaucē uz Eiropas Savienības Tiesas vai Eiropas Savienības Vispārējās tiesas nolēmumu norāda tiesas nosaukumu, nolēmuma veidu, nolēmuma datumu, lietas nosaukumu, lietas numuru, ECLI numuru un nolēmuma punktu. ECLI numuram vēlams pievienot hipersaiti uz nolēmuma atrašanās vietu Eiropas Savienības Tiesas judikatūras pārlūkā („[Info-Curia](#)”) vai Eiropas Savienības tiesību aktu portālā „[EUR-Lex](#)”. Lietas nosaukumu norāda, „InfoCuria” pārlūkā izvēloties latviešu valodu.

Piemērs

(Eiropas Savienības Tiesas 2015. gada 15. oktobra sprieduma lietā „Covaci”, C-216/14, [ECLI:EU:C:2015:686](#), 62. un 63. punkts)

73. Atsaucē uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumu norāda tiesas nosaukumu, nolēmuma veidu, nolēmuma datumu, lietas nosaukumu (angļu valodā vai, ja nolēmums nav publicēts angļu valodā, franču valodā), iesnieguma numuru un nolēmuma punktu. Iesnieguma numuram vēlams pievienot hipersaiti uz nolēmuma atrašanās vietu Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras pārlūkā „[HUDOC](#)”.

Piemērs

(Eiropas Cilvēktiesību tiesas (Lielā palāta) 2016. gada 29. marta sprieduma lietā „Bedat v. Switzerland”, iesnieguma Nr. [56925/08](#), 48. punkts)

6.5. Senāta atziņas par judikatūras izmantošanu nolēmuma argumentācijā

- § Atceļot zemākas instances tiesas nolēmumu, kasācijas instances tiesa norāda, kāda materiālo tiesību vai procesuālo tiesību norma ir pārkāpta un kā pārkāpums izpaudies. Tiesai, izskatot lietu no jauna, jāievēro kasācijas instances tiesas lēmumā norādītā pārkāpuma būtība un tiesas kompetences robežas attiecīgajā jautājumā. Vienlaikus tiesai ir pienākums rīkoties tiesiski. Ja nepieciešams atkāpties no izskatāmajā lietā augstākas instances tiesas sniegtajām atziņām, tad tiesa ir tiesīga to darīt, savu viedokli pienācīgi argumentējot.²⁸
- § Tiesai ir tiesības atkāpties no judikatūrā nostiprinātām atziņām, taču tādā gadījumā ir jāveic apskatāmā jautājuma rūpīga analīze un pamatojums.²⁹
- § Interpretējot nacionālos tiesību aktus, kuros iedzīvinātas Eiropas Savienības tiesību normas, ir jāņem vērā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra par šo normu interpretāciju.³⁰

6.6. Ieteikumi argumentēšanai ar tiesību doktrīnas atziņu

74. Nolēmumā var atsaukties uz tiesību doktrīnu kā tiesību palīgavotu, ja tas ir objektīvi nepieciešams, lai pamatojums būtu pietiekams, pārliecinošs un skaidrs. Tiesību zinātnes atziņas nolēmumā nav izmantojamas pašmērķīgi vai lai skaidrotu vispārzināmus tiesību pamatjautājumus.
75. Atsauksšanās uz tiesību doktrīnu izmantojama, lai papildinātu tiesas izdarīto secinājumu un atzinumu pamatojumu. Norāde uz tiesību doktrīnas atziņu pati par sevi neveido pietiekamu tiesas nolēmuma pamatojumu.
76. Ja tiesa atsauca uz tiesību doktrīnā pastāvošu viedokli, kam nepievienojas, tā sniedz nepievienošanās pamatojumu (izskaidro, kādēļ šis viedoklis ir kļūdainis). Ja attiecīgajā jautājumā tiesību doktrīnā pastāv pretēji viedokļi, tiesa īsumā pamato izvēlēto pozīciju.
77. Atsauce uz tiesību doktrīnas avotu jāveido tā, lai varētu identificēt izmantoto avotu un pārliecināties par tā saturu. Atsauce ietveramās ziņas ir atkarīgas no konkrētā avota publikācijas veida, proti, no tā, vai atziņa publicēta monogrāfijā, rakstu krājumā, periodiskā izdevumā vai tīmekļvietnē. Jebkurā gadījumā atsauce norāda publikācijas autoru un nosaukumu. Atsauci raksta slīprakstā.

Piemēri

(Briede J., Višķere R., Litvins G., Bitāns A., Danovskis E. 92. panta komentārs. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 137. lpp.)

(Strada-Rozenberga K. 1. panta komentārs. Grām.: Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. K. Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 24. lpp.)

(Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K. Taisnīgums kriminālprocesā. Jurista Vārds, 29.11.2011., Nr. 48(695)).

²⁸ Senāta 2022. gada 22. septembra lēmuma lietā Nr. SKK-127/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0922.15830014213.15.L](#), 9.2. punkts.

²⁹ Senāta 2020. gada 5. marta lēmuma lietā Nr. SKK-52/2020, [ECLI:LV:AT:2020:0305.11352011918.6.L](#), 7. punkts.

³⁰ Senāta 2016. gada 21. jūnija lēmums lietā Nr. [SKK-99/2016](#), 15890011613.

6.7. Senāta atziņas par tiesību doktrīnas izmantošanu nolēmuma argumentācijā

- § Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 2. panta pirmo daļu kriminālprocesu nosaka Latvijas Republikas Satversme, starptautiskās tiesību normas un šis likums. Tiesību zinātnieku viedokļi par atsevišķu tiesību normu interpretāciju ir doktrinālā tulkošana un nav saistoša tiesām tiesību normu piemērošanā.³¹
- § Likumu zinātniskie komentāri ir likumu neoficiālā doktrinālā tulkošana, un tie ir pieļaujami tiesas atzinumu pamatošanai.³²

VII. Apelācijas instances tiesas nolēmuma rakstīšana

564. pants. Apelācijas instances tiesas nolēmuma saturs

- (1) Apelācijas instances tiesas nolēmums sastāv no ievaddaļas, aprakstošās daļas, motīvu daļas un rezolutīvās daļas.
- (2) Nolēmuma ievaddaļā norādāms tā pieņemšanas laiks un vieta, tiesas nosaukums un sastāvs, prokurors un persona, kura iesniegusi apelācijas sūdzību vai protestu, spriedums, kas pārsūdzēts vai noprotēts.
- (3) Nolēmuma aprakstošajā daļā norādāma pārsūdzētā vai noprotētā sprieduma būtība, apelācijas sūdzībā vai protestā izteiktie lūgumi.
- (4) Nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.
- (5) Ja apelācijas instances tiesa konstatē tādus noziedzīga nodarījuma apstākļus, kas atšķiras no pirmās instances tiesas spriedumā norādītajiem apstākļiem, tā sniedz jaunu noziedzīga nodarījuma aprakstu.
- (6) Ja apelācijas instances tiesa atstāj pirmās instances tiesas spriedumu bez grozījumiem, tā var neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.
- (7) Nolēmuma rezolutīvajā daļā norādāms viens no šā likuma 563. pantā paredzētajiem nolēmumiem. Ja tiesa pieņem šā likuma 563. panta pirmās daļas 5. punktā vai 1.¹ daļas 3. punktā paredzēto lēmumu, tā izlemj jautājumu arī par drošības līdzekli. Tiesa var pieņemt lēmumu par pārsūdzības termiņa pagarināšanu par 10 dienām kriminālprocesa īpašas sarežģītības un apjoma dēļ.
- (8) Ja apelācijas instances tiesa taisa pēc būtības jaunu spriedumu, tā aprakstošajai daļai, motīvu daļai un rezolutīvajai daļai jāatbilst prasībām, kādas šajā likumā noteiktas pirmās instances tiesas spriedumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

78. Iepriekšminētie sprieduma rakstīšanas ieteikumi uz apelācijas instances tiesas spriedumu rakstīšanu ir attiecināmi, ciktāl tie atbilst apelācijas tiesu instances tiesas nolēmumu specifikai. Šajā nodaļā ir iekļauti apelācijas instances tiesai specifiskie papildu ieteikumi.

7.1. Senāta atziņas par apelācijas instances tiesas nolēmuma veidošanu

- § Lietas izskatīšana apelācijas instances tiesā ir lietas otrreizēja izskatīšana pēc būtības un tā ir papildu garantija tiesas nolēmuma tiesiskumam un pamatotībai. Apelācijas instances tiesai apelācijas sūdzībās norādītie juridiski nozīmīgie apstākļi, proti, noziedzīgā nodarījuma sastāva esamība vai neesamība apsūdzētā rīcībā, ņemot vērā lietas faktiskos

³¹ Senāta 2014. gada 2. decembra lēmums lietā Nr. [SKK-802/2014](#), 11517024607.

³² Senāta 2011. gada 22. septembra lēmums lietā Nr. [SKK-525/2011](#), 11815001110.

apstākļus, judikatūru un apsūdzības formulējumu, kā arī citi apstākļi krimināltiesisko attiecību taisnīgam noregulējumam, jāizvērtē un atzinums jāpamato ar likumu, pārbaudītajiem, novērtētajiem pierādījumiem.³³

§ Senāts atzīst, ka, izdarot vispārīga rakstura secinājumu par personai inkriminētā Krimināllikuma 195. panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva neesību, bet nenorādot, kura no sastāva pazīmēm konkrētajā gadījumā nav konstatēta, apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 511. panta otrās daļas un 564. panta ceturtās daļas pārkāpumus, kas atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē.³⁴

§ Apelācijas instances tiesa sprieduma motīvu daļā ir uzskaitījusi lietā iegūtos pierādījumus un izklāstījusi to saturu, kā arī sniegusi atbildes uz atsevišķiem apsūdzēto aizstāvju tiesas debatēs izklāstītajiem argumentiem. Taču tiesa nav norādījusi, ar kuriem no uzskaitītajiem pierādījumiem tā konstatējusi inkriminēto noziedzīgo nodarījumu faktiskās pazīmes, kā arī nav analizējusi šo pazīmju atbilstību Krimināllikumā paredzēto noziedzīgo nodarījumu sastāvu pazīmēm – objektam, objektīvajai pusei, subjektam un subjektīvajai pusei. Tiesa nav analizējusi lietā iegūtos pierādījumus no to attiecināmības, pieļaujamības, ticamības un pietiekamības viedokļa, kā arī, konstatējot pretrunīgus pierādījumus, nav noskaidrojusi šo pretrunu iemeslus un nav pamatojusi, kurus no šiem pierādījumiem tā atzinusi par ticamiem un kādu iemeslu pēc.

Turklāt tiesa nav sniegusi juridiskus atzinumus par visiem būtiskajiem apstākļiem, kuru izvērtējumam ir nozīme lietas taisnīgā izlemšanā, savukārt vairākiem tiesas atzinumiem nav sniegts likumam atbilstošs pamatojums, proti, šie atzinumi pausti apgalvojuma formā bez atsauces uz lietā iegūtajiem pierādījumiem.

Senāts atgādina, ka apelācijas instances tiesa, līdzīgi kā pirmās instances tiesa, ir tiesa, kas iztiesā lietu pēc būtības, līdz ar to tai pašai ir pienākums pārbaudīt un novērtēt lietā iegūtos pierādījumus, kā arī izlemt jautājumu par personas vainīgumu vai nevainīgumu.³⁵

§ Atkārtoti izskatot lietu, apelācijas instances tiesai jāievēro materiālo un procesuālo tiesību normas, savī atzinumi par pierādījumu pieļaujamību, pietiekamību, attiecināmību un ticamību jāpamato ar visiem lietā esošajiem pierādījumiem, kas izvērtēti, ievērojot Kriminālprocesa likuma 9. nodaļā noteikto.³⁶

§ Tiesas sprieduma motīvu daļā izteiktie atzinumi nav pierādītā noziedzīgā nodarījuma apraksts Kriminālprocesa likuma 527. panta pirmās daļas izpratnē un šajā pirmās instances tiesas sprieduma daļā tiesas izteiktie motīvi un atzinumi nepaplašina pret personu celto apsūdzību. Pirmās instances tiesas nolēmuma motīvu daļā izteiktos atzinumus apelācijas instances tiesa var vērtēt pēc būtības, cik tie ir pamatoti un attiecināmi uz konkrētās apsūdzības pierādīšanu, bet nevar tos vērtēt kā daļu no apsūdzības.³⁷

³³ Senāta 2022. gada 28. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-83/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0228.11816008613.7.L](#), 5.1. punkts. Ar atsauci uz Senāta 2017. gada 10. oktobra lēmumu lietā Nr. SKK-532/2017, [ECLI:LV:AT:2017:1010.15830406610.1.L](#).

³⁴ Senāta 2023. gada 9. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-70/2023, [ECLI:LV:AT:2023:0209.11210094215.8.L](#), 5.1. punkts.

³⁵ Senāta 2021. gada 26. februāra lēmuma lietā Nr. SKK-4/2021, [ECLI:LV:AT:2021:0226.15830014213.11.L](#), 9.2. punkts.

³⁶ Senāta 2019. gada 7. novembra lēmuma lietā Nr. SKK-325/2019, [ECLI:LV:AT:2019:1107.11087064813.5.L](#), 9. punkts.

³⁷ Senāta 2014. gada 6. novembra lēmums lietā Nr. [SKK-505/2014](#), 11240010812.

§ Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 564. panta astoto daļu gadījumā, ja apelācijas instances tiesa taisa pēc būtības jaunu spriedumu, tam jāatbilst prasībām, kādas Kriminālprocesa likumā noteiktas pirmās instances tiesas spriedumam. Tas nozīmē, ka sprieduma rezolutīvajā daļā papildus jānorāda tiesas lēmums par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta un ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju, kā arī rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, dokumentiem, ar noziedzīgu nodarījumu saistīto mantu, citiem procesa laikā izņemtajiem priekšmetiem un vērtībām. Ja apelācijas instances tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā nekādu lēmumu par rīcību ar naudas līdzekļiem, kuriem kriminālprocesā uzlikts arests, nav ietvērusi, secināms, ka tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564. panta astotās daļas un 529. panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumu.³⁸

§ Apelācijas instances tiesas spriedumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu, ja tiesa spriedumā nav motivējusi, kāpēc piemēroti Krimināllikuma 55. panta nosacījumi un nolemts apsūdzētajam piespriesto sodu neizpildīt, kaut gan norādījusi tos pašus pirmās instances tiesas konstatētos apstākļus, kuri bijuši par pamatu reāla brīvības atņemšanas soda piespriešanai pirmās instances tiesā.³⁹

7.2. Papildu ieteikumi apelācijas instances tiesas nolēmuma veidošanai

79. Iztiesājot krimināllietu koleģiāli, nolēmuma ievaddaļā kā pirmo norāda tiesnesi referentu.

80. Apelācijas instances tiesas nolēmuma ievaddaļā papildus norāda apelācijas sūdzības vai protesta iesniedzēju un tiesas spriedumu, par kuru iesniegta sūdzība vai protests.

Ievaddaļā nav nepieciešamas norādīt, vai pirmās instances tiesa apsūdzēto atzinusi par vainīgu un notiesājusi vai arī attaisnojusi, jo šī informācija saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 564. panta trešo daļu norādāma aprakstošajā daļā.

Piemēri

Lietas Nr. [lietas Nr.]
[arhīva Nr.]

Kurzemes apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 20XX. gada XX. februārī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente [Vārds Uzvārds] un tiesneši [Vārds Uzvārds] un [Vārds uzvārds],

piedaloties prokuroram [Vārds Uzvārds] un zvērinātam advokātam [Vārds Uzvārds],

rakstveida procesā iztiesāja krimināllietu saistībā ar [Nosaukums] prokuratūras prokurora [Vārds Uzvārds] apelācijas protestu par [Tiesas nosaukums] rajona tiesas 20XX. gada XX. oktobra spriedumu.

³⁸ Senāta 2022. gada 5. jūlija lēmuma lietā Nr. SKK-1/2022, [ECLI:LV:AT:2022:0705.11816006914.4.L](#), 10.11. punkts.

³⁹ Senāta 2007. gada 17. aprīļa lēmums lietā Nr. [SKK-J-225/2007](#), 11220083805.

Tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis [Vārds, Uzvārds] un tiesneši [Vārds, Uzvārds] un [Vārds, Uzvārds],
 piedaloties prokuroram [Vārds, Uzvārds] un zvērinātam advokātam [Vārds Uzvārds],
 atklātā tiesas sēdē iztiesāja krimināllietu saistībā ar apsūdzētā [Vārds Uzvārds], viņa aizstāvja
 zvērināta advokāta [Vārds Uzvārds] apelācijas sūdzību un [Nosaukums] prokuratūras prokurora [Vārds
 Uzvārds] apelācijas protestu par [Tiesas nosaukums] rajona tiesas 20XX. gada XX. oktobra spriedumu.

81. Apelācijas instances tiesa nolēmuma aprakstošo, motīvu un rezolutīvo daļu veido atkarībā no tā, kuru no Kriminālprocesa likuma [563. pantā](#) norādītajiem nolēmumiem tā izskatāmajā lietā pieņem.

82. Ja apelācijas instances tiesa **atstāj negrozītu** pirmās instances tiesas nolēmumu, tā:

82.1. nolēmuma aprakstošajā daļā norāda:

82.1.1. pārsūdzētā vai protestētā sprieduma būtību (vai apsūdzētais attaisnots viņam celtajā apsūdzībā vai arī atzīts par vainīgu un notiesāts, kāds soda veids un mērs viņam noteikts);

82.1.2. apelācijas sūdzībā vai protestā izteiktos lūgumus un būtiskākos argumentus. Nav ieteicams pilnībā un burtiski pārrakstīt apelācijas sūdzības vai protesta tekstu;

82.2. nolēmuma motīvu daļā vairs neatkārtoti pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus (to arī tieši norādot) un pievēršas apelācijas sūdzības vai protesta argumentu vērtēšanai un atbildēšanai.

Piemērs

[7] Apelācijas instances tiesa nav konstatējusi tādu apstākļus, kas varētu būt par pamatu apšaubīt pirmās instances tiesas atzinumus par apsūdzētā vainīgumu Krimināllikuma 193. panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un pierādījumu novērtējumu, līdz ar to apelācijas instances tiesa pievienojas pirmās instances tiesas atzinumiem par apsūdzētā vainīgumu, un, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 564. panta sesto daļu, neatkārtoti pirmās instances tiesas spriedumā norādītos pierādījumus un atzinumus.

[8] Vērtējot apelācijas sūdzības argumentu par to, ka pirmās instances tiesa nepamatoti konstatējusi apsūdzētā rīcībā Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 11. punktā paredzēto atbildību pastiprinošo apstākli, proti, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts mantkārīgu tieksmju dēļ, apelācijas instances tiesa konstatē: ...

83. Ja apelācijas instances tiesa **atceļ pirmās instances tiesas nolēmumu un taisa jaunu nolēmumu (pēc būtības jaunu spriedumu)**, tā nolēmuma struktūru veido atkarībā no tā, vai taisāms attaisnojošs vai notiesājošs spriedums (ievērojot Kriminālprocesa likuma [562. pantā](#) noteikto apjomu un ietvaru, kādos lieta tiek iztiesāta apelācijas instances tiesā, kā arī [565. pantā](#) noteiktās apelācijas instances tiesas kompetences robežas).

84. Ja apelācijas instances tiesa taisa **pēc būtības jaunu attaisnojošu** spriedumu, tā:

84.1. attaisnojoša sprieduma aprakstošajā daļā norāda:

84.1.1. pārsūdzētā vai protestētā sprieduma būtību (vai apsūdzētais attaisnots viņam celtajā apsūdzībā vai arī atzīts par vainīgu un notiesāts, kāds soda veids un mērs viņam noteikts);

84.1.2. apelācijas sūdzībā vai protestā izteiktos lūgumus un būtiskākos argumentus;

84.2. attaisnojoša sprieduma motīvu daļas struktūru veido saskaņā ar 3.2. nodaļā minētajiem ieteikumiem. Papildus tam motīvu daļā sniedz vērtējumu un atbildes uz apelācijas sūdzības vai protesta argumentiem.

85. Ja apelācijas instances tiesa taisa **pēc būtības jaunu notiesājošu** spriedumu, tā:

85.1. notiesājoša sprieduma aprakstošajā daļā norāda:

85.1.1. pārsūdzētā vai protestētā sprieduma būtību (vai apsūdzētais attaisnots viņam celtajā apsūdzībā vai arī atzīts par vainīgu un notiesāts, kāds soda veids un mērs viņam noteikts);

85.1.2. apelācijas sūdzībā vai protestā izteiktos lūgumus un būtiskākos argumentus;

85.1.3. apelācijas instances tiesā pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstu un juridisko kvalifikāciju.

Ja apelācijas instances tiesa konstatē tādus noziedzīga nodarījuma apstākļus, kas atšķiras no pirmās instances tiesas spriedumā norādītajiem apstākļiem, tā sniedz jaunu noziedzīga nodarījuma aprakstu.

Piemērs

Tā kā apgabaltiesa konstatē tādus noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas apstākļus, kas atšķiras no pirmās instances tiesas spriedumā norādītajiem apstākļiem, apgabaltiesa sniedz jaunu noziedzīgo nodarījumu aprakstu, kā to noteic Kriminālprocesa likuma 564. panta piektā daļa. Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa konstatēja:

[Vārds Uzvārds] izdarīja krāpšanu, tas ir, ar viltu ieguva tiesības uz svešu mantu un svešu mantu, kā arī mantkārīgā nolūkā izmantoja viltotus dokumentus, radot būtisku kaitējumu pārvaldības kārtībai un ar likumu aizsargātām personas interesēm.

Noziedzīgs nodarījums izdarīts šādos apstākļos.

[..]

85.2. notiesājoša sprieduma motīvu daļas struktūru veido saskaņā 4.2. nodaļā minētajiem ieteikumiem. Papildus tam motīvu daļā sniedz vērtējumu un atbildes uz apelācijas sūdzības vai protesta argumentiem.

86. Ja apelācijas instances tiesa kādā daļā pirmās instances tiesas nolēmumu atstāj negrozītu, bet citā daļā taisa jaunu nolēmumu, tā attiecīgās nolēmuma daļas strukturēšanā ņem vērā gan 82. punktā, gan arī 84. vai 85. punktā ietvertos ieteikumus.

87. Ja apelācijas instances tiesa atceļ pirmās instances tiesas nolēmumu un **nosūta krimināllietu jaunai izskatīšanai** saskaņā ar Kriminālprocesa likuma [566. pantu](#), tā:

87.1. nolēmuma aprakstošajā daļā norāda:

87.1.1. pārsūdzētā vai protestētā sprieduma būtību (vai apsūdzētais attaisnots viņam celtajā apsūdzībā vai arī atzīts par vainīgu un notiesāts, kāds soda veids un mērs viņam noteikts);

87.1.2. apelācijas sūdzībā vai protestā izteiktos lūgumus un būtiskākos argumentus;

- 87.2.nolēmuma motīvu daļā norāda konstatēto Kriminālprocesa likuma pārkāpumu, kas katrā ziņā izraisa sprieduma atcelšanu, vai citu būtisku Kriminālprocesa likuma pārkāpumu, kuru tā pati nevar novērst, nepārkāpjot apsūdzētā tiesības uz aizstāvību.
88. Apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļu parasti ievada gala secinājums par to, vai apelācijas sūdzība vai protests ir pamatots un vai spriedums ir atceļams (pilnībā vai daļēji), vai atstājams negrozīts. Atbilstīgi tam tiek arī veidota motīvu daļas iekšējā struktūra.
89. Apelācijas instances tiesa pierādījumus atspoguļo apkopojošā veidā, respektīvi, vienkopus vērtē gan pirmstiesas procesa, gan tiesas sēdē sniegtās liecības, gan arī apkopo pierādījumus atbilstoši vērtējamā jautājuma būtībai (nevis virzoties cauri pierādījumiem tādā secībā, kādā tos vērtējusi pirmās instances tiesa).
90. Apelācijas instances tiesa nolēmuma motīvu daļā skaidri un uzskatāmi pauž attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Tomēr šādas attieksmes paušana neatbrīvo apelācijas instances tiesu no pienākuma pašai sniegt pamatojumu par lietas izspriešanu pēc būtības.
91. Nav ieteicams bez jebkādām piebildēm vai paskaidrojumiem atkārtot pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļā izteiktos argumentus, izmantot tos citādā kontekstā vai ignorēt. Ja pirmās instances tiesas argumenti atzīti par nepareiziem, nepieciešams tos atspēkot, proti, konkrēti norādīt, kāda kļūda argumentācijā ir pieļauta.

Piemērs

Apelācijas instances tiesa neatzīst par pamatotu pirmās instances tiesas norādīto motivāciju attiecībā uz noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetu. Pirmās instances tiesa devusi nepamatotu atzinumu lietā, kā arī atsaukusies uz nepareizu judikatūru. Tiesa vērtējusi jautājumus, kas attiecas uz noziedzīga nodarījuma priekšmetu, taču nav ņēmusi vērā, ka valsts apsūdzība atbilstoši Krimināllikuma 70.¹² panta pirmajai daļai lūgusi transportlīdzekli [...] atzīt par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetu, nevis par noziedzīga nodarījuma priekšmetu, kas pēc savas būtības ir divi dažādi juridiski termini, turklāt termins – noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmets – tulkojams plašāk, salīdzinot ar terminu – noziedzīga nodarījuma priekšmets.